

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos példát sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 18 fillér.

Nyitóléc példát sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 6

Mai számunk főbb közleményei:

- Román négyülések Aradmegyében.
- Nasztics eltűnt.
- Zeppelin utja.
- Rosenberg Sándor dr. temetése.
- Szélhámoság Tisza István nevével.
- Aradi tiszték és főszołgabíró afférje.
- Leleplezett hazárdjátékosok, zugbukmékerek és jósnók.
- Kifosztott uri nő.
- Eltűnt aradi ácsmester.
- Dohányzó hölgyek.
- Negyven korona: egy leány ára.
- Hamupipőke cipelője.

Párbajok és frázisok.

Arad, augusztus 5.

A nemzetközi párbajjellenes szövetség budapesti tanácsa ma feliratot intézett a szép bajszu Vilmos császárhoz s arra kéri a németek hatalmas uralkodóját, hasson oda, hogy ne történhessenek a jövőben olyan véres párbajok, mint amilyen legutóbb Blankenburgban történt. Itt ugyanis egy főhadnagyot párbajban agyonlőttek szerelmi ügyből kifolyólag. A duellum budapesti ellenségei föliratukban mindjárt fölemlíthették volna a tegnap Tusnád-fürdőn és Budapesten történt véres párbajokat is. Fölhozhatták volna, hogy a vidéken, de különösen a szép magyar fővárosban szinte napirenden vannak a szomorú kimenetelű párbajok. De talán hiába vették föl ezeket is a német legfőbb hadurhoz intézett aláza-

tos kérelembe, mert annak ugyse lesz foganatja. Hiába föliratoznak, hiába kongresszuszoznak Budapesten a párbaj ellen. Minden esztendőben rengeteg szónoklatok hangzanak el a párbaj miatt s a jámbor optimizmus már azt hihetné, hogy egyszerre megszűnnek a dühös kardesörtetések Magyarországon. Pedig ez tévedés.

A váci államfogház celláit még nem kell kiadni magtárnak. Az uri foglyoknak, a párbajhősöknek szánt fehérfalú, rozmaring-virág ablakos zárkákat még tessék egyelőre jókarban tartani és ne tessék azokat se becsukni, se bérbeadni egészen addig az időpontig, amíg egy radikális büntetőtörvénykönyvi novella — angol módra — más hajlékot, a közönséges fogházat vagy börtönt át nem utalja a kaszinó-becsület vaktöltésű, revolveres hőseinek.

Ez pedig nem holnap lesz. Talán holnapután sem. Törvényt ugyanis csak a törvényhozók hozhatnak, nálunk pedig éppen a törvényhozásnak egyik főfaktora a párbajsegéd, a Komjáthy-pisztoly és a jegyzőkönyv. Nálunk, ahol politikai karrierek párbajjal kezdődnek és ahol a párbajképtelenség — lásd Rauch Pál báró esetét — egy a politikai és az erkölcsi halállal, ahol egy Keglevich—Hencz-párbaj után sem született meg egy büntető törvénykönyv, novella, ahol a bíróságok is a párbajbűnösök felett hozott ítéletekben a társadalmi kény-

szert enyhítő körülménynek számítják be és így önmaguk ismerik be a becsületbiróság superioritását a rendes bíróság felett, ahol az emberek kerülnek a törvényszéket, de egy dzsenti a becsületbiróság parancsára, revolverrel roncsolja szét az agyvelejét, ahol egy államtitkár azt kérte ki magának utolsó kegy gyanánt, hogy egy igazi magyar gavallér, Károlyi Pista gróf kezétől, párbajban eshessék el, (nb. ezt a kegyet meg is kapta) ott a semminél is kevesebbet lehet várni a törvényhozástól, arra nézve, hogy a vívótermi istenítéleteket közönséges megbecstelenítő fogházbüntetéssel büntesse.

Nem új dolgok ezek, amiket itt elmondunk, számol ezzel a német császárhoz forduló párbajellenes liga is és ehhez képest egyelőre nem is annyira a büntető törvénykönyv reformjára, mint inkább a társadalmi mozgalomra helyezi a fősúlyt. A társadalmi tevékenységre számít, aminek, de aminek mégis több a dolga nálunk, mint az összes legkeresettebb orvosoknak együttvéve és aminek az alkoholizmustól kezdve a tüdővészén át mindentől, még a párbajjárványtól is meg kellene szabadítani az országot. A törvényhozás csődje után tehát megint jöhet a társadalom. Tisztelettel kérjük: melyik társadalom? Az uri társadalom vagy a dolgozó társadalom. Mert ez a kettő van nálunk. Az első az, amelyik

Hitvesgyilkos herceg.

— A múlt század közepének bűnügyi szenzációja. —

1847. augusztus 18-án rémes szenzáció híre verte fel a francia főváros nyugalmát. A leggazdagabb s legelőkelőbb főúri családot borította gyászba s egyben csufos szerenybe az a kegyetlen gyilkosság, melyet Choiseul-Prasnil herceg a saját felesége, tíz élő gyermekének anyja ellen követett el, hogy eltéve utjából, szabadon áldozhasson azontul bűnös szenvedélyeinek. A herceg átkodott gonosszággal eszelte ki s hajtotta végre tettét s amikor nyomára jöttek, cinikus módon tagadott s a gyilkosság vádját másokra akarta áthárítani. A bizonyítékok sulya alatt azonban végre is megtört s beismerte, hogy gyermekeinek volt nevelője, Deluzy kisasszony iránt táplált bűnös szerelme adta kezébe a gyilkos szerzámot.

Az eset érthető szenzációt keltett az irányadó udvari és főrangú körökben. Choiseulék vagyon, rang s tekintély dolgában egyaránt elsőrangú szerepet játszottak akkortájt Franciaországban s az uralkodó család különös bizalmát élvezve, annak közvetlen környezetéhez tartoztak. A nagy forradalom alaposan megtépázta a rengeteg Choiseul-vagyont, de ennek dacára még mindig Páris leggazdagabb családjai között foglaltak helyet, ami az akkori pazar viszonyok mellett épenséggel nem jött csekélység számba.

Ilyen körülmények között természetesen kínos feltűnés támadt a gyilkosság híre nyomán s az emberek szinte nem is akartak hitelt adni a futótűzként terjedő híreknek. Am a tények bizonyítottak s az udvari körök kénytelen kellelten megnyugodtak a változhatatlanban, hogy a Choiseul Prasnil család feje, Theobald herceg ártatlanul kiontott vérről mocskolta be büszke nemesi cimert.

Az eset körülményei a következők: 1847. augusztus hó 17-ik napján az egész Choiseul-család — a két férjezett leányt kivéve — a vauxi kastélyból Párisba költözött, hogy onnan rövid tartózkodás után a dieppe-i fürdőbe utazzék. Párisba érkezve, a herceg a corbeil-i pályaudvaron elvált nejétől, azzal az ürügyvel, hogy leányainak kíséretében még pár látogatást akar tenni. Felesége ezalatt a kisebbik fiával édes atyjának, Sebastianigróf marsallnak palotájába hajtattott, ahová körülbelül esti fél tíz óra tájban érkezett meg. Az öreg marsall éppen Svájcban üdült, a hercegné tehát majd egymaga volt az egész kastélyban és igen korán nyugalomra tért.

Choiseul herceg csak éjjel 10 óra felé jött meg leányaival, felkísérte őket másodemeleti lakosztályukba, ő maga pedig földszinti lakásába vonult vissza, amelyet csak az előszoba választott el neje laktermeitől.

Éjjeli tájban mélységes csend borult a palotára. Am reggel fél öt óra felé, alig, hogy pirkadni kezdett, hirtelen ségélykiáltások hallatszottak a hercegné lakosztálya irányából. Röviddel ezután erősen rángatni kezdték a csen-

gőt, mely a hercegné hálóterméből kemornája szobájába szökött. A herceg komornyikja is figyelmeztetett a zajra. Gyorsan felöltöztek s a hercegné szobája felé tartottak. A szoba azonban zárva volt s hasztalan zörgettek, senki sem nyitott ajtót. Lekerültek az udvar felé, az ablakok ott is bevoltak téve, támadás tehát onnan nem érhetne asszonyukat. Visszatértek hát az előszobába. Feltörték az ajtót s behatoltak a hálószobába.

A hálószoba padlóján egy szál ingben vértől ázva feküdt a hercegné; feje egy kis puffon pihent, amelyet teljesen elborított sűrű ömlő vére. Rémmelten hőköltek vissza a borzalmas látványtól, aztán tanakodva, az udvar irányába mentek, ahol legnagyobb meglepetésükre füstöt láttak szállani a herceg lakosztályának kéményéből, ami annál csodálatosabbnak látszott, mert a herceg még mindig nem jelentkezett, dacára a zajnak, mely a gyilkosság felfedezésének nyomában kelt.

Pár perc múlva talpon volt a kastély egész népe. S megjelent neje szobájában a herceg is, aki tüntető fádalommal borult a hűlő tetemre. A hercegné szive vert még, de mire orvost hoztak, kilehelte a lelkét. Choiseul herceg csudás zsenialitással játszotta a kétségbeesett férjet, akit örületbe kerget élettársának elmúlása.

Nemsokára megérkeztek a rendőrbiztosok is a hatósági orvosokkal egyetemben. A holttest koponyájának hátsó részén öt rézsutos, esontig ható, tíz cm. mély sebet konstátáltak, ezek egyike egészen a nyaka csigolyájáig nyo-

párbajozik, a másik az, amelyik dolgozik. A második az, ahol fölösleges minden agitáció, mert ott úgy sem párbajoznak, az első az, ahol meg fölösleges minden agitáció, mert ott úgyis párbajoznak, sőt azért is párbajoznak. Olyan dolog ez, mint a kivándorlás elleni társadalmi akció, ami szintén fölösleges, mert akik ki akarnak és akiknek ki kell vándorolni, azoknak a kivándorlás ellenes komiték úgy sem adnak kenyeret, a püspököket és hitbizományosokat pedig úgy sem lehet kivándorlásra csábítani, az ő körükben tehát fölösleges a kivándorlásellenes akció. A ki nem a vivóteremben keresi becsületét (és sokszor kenyerét is) annak nincs szüksége buzdításra, azt úgy sem lehet párbajra csábítani, akinek pedig vérében van a lovagiaskodás, az úgy sem éri be a tisztességes, a polgári becsülettel, annak úgy kell a pisztoly és a vitór, mint a földhöz ragadt parasztnak Amerika

Román népgyűlések Arad megyében.

A nemzetiségi párt agitációja. — Beszélgetés egy arad megyei képviselővel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 5.

Az országgyűlési nemzetiségi párt mint minden esztendőben, úgy az idén is felhasználja a politika nyári szünetét arra, hogy a párt érdekében agitáljon a nemzetiséglakta vidékeken és előkészüljön az őszi politikai kampányra. Az idei agitáció programját a múlt napokban beszélték meg a nemzetiségi képviselők, akik a párt elnökének, Mihályi Tivadarnak lakásán értekezletet tartottak.

Az értekezlet, melyen az arad megyei román képviselők közül Suciu János borosjenői képviselő volt jelen,

elsősorban elhatározta, hogy az általános, egyenlő és titkos választójog érdekében népgyűléseket rendez, amelyek mindegyikén lehetőleg nagy számban fognak résztvenni a nemzetiségi képviselők is. A népgyűléseken sürgetni fogják a választóreform azonnali megalkotását, mert ezt tartják a mai válságos politikai helyzet egyedüli kivezető útjának. Követelni fogják a mai kormányhoz távozását és olyan kormány kinevezését, mely respektálja a nemzetiségeknek szerintük ma semmibe sem vett jogait.

Az első népgyűléseket már vasárnap és kedden meg is tartották Nagyildán és Nagysomkúton. Az arad megyei népgyűlések programja még nincs teljesen megállapítva. Augusztus második felében fogják ezeket megkezdeni és az a terv, hogy az agitációt folytatják egész az országgyűlés megnyitásáig. Az arad megyei népgyűlések rendszerint vasárnaponként lesznek és mindenik gyűlésen négy-öt országgyűlési képviselő fog beszélni.

Érdekes felemlíteni, hogy míg a tavalyi hasonló népgyűlések mindegyikéről táviratot küldöttek a királynak, üdvözölve benne az egyenlő választói jog és a nemzetiségi érdekek védelmezőjét, az idén ezek a táviratok elmaradnak, legalább is a pártértekezlet ez irányban nem határozott és az eddigi népgyűlésekről nem is ment ilyen távirat.

A nemzetiségek agitációjára vonatkozólag az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott egy arad megyei román képviselővel, aki többek közt ezeket mondotta:

— Az arad megyei népgyűlések tartását egy-két héten belül meg fogjuk kezdeni. A népgyűlések célja elsősorban az általános, egyenlő és titkos választói jog mellett való állásfoglalás. Ami a bankkérdést illeti, ezt a nemzetiségi párt csak másodrendű fontosságúnak tartja és meggyőződése az, hogy a függet-

mult. Homlokán és a fej jobb oldali részén nyolc sebet láttak, amelyek egyikét tompa eszközzel ütötték. Azonkívül a feje egyébként is teljesen össze-vissza volt verve, a nyaka több helyen átvágva s a kezén mély vágások, amelyeket szemmel láthatólag a közben kapott, hogy támadójával viaskodott s a gyilkos kés csapásait kezeivel akarta kétségbeesett erőlködéssel félrehárítani. A szobában óriási felfordulás volt, minden tárgy kimozdult, kifordult a helyéből s általában konstatalható volt, hogy a szerencsétlen hercegné kétségbeesett tusát vitt támadójával. S a legfeltűnőbb, hogy minden ajtó, ablak, mely a szobába vezethetett, közvetve csakis a — herceg lakosztályának küszöbéről indulhatott tova.

Futótűzként terjedt a gyilkosság híre. Choiseul herceg neje, a hatalmas marsall egyetlen leánya, Sebastiani tábornok unokahuga, Coigny herceg huga volt az áldozat, természetes tehát, hogy óriási megdöbbenést keltett az eset széles körben Párisban mindent. Reggel nagy csődület vette körül a palotát, ahol ekkor a hivatalos hatósági személyeken kívül megjelent a meggyilkolt asszony nagybátyja, Sebastiani tábornok is. A rémes gyilkosság láttára elájult a jó öreg. Beküldöttek a hercegért, aki nyugodtan mosott valamit egy kanosó vizben.

A hatóság nyomban vizsgálathoz látott. Mindenekelőtt a kastély cselédségét vették szoros őrizet alá, aztán a hercegné, majd a herceg lakosztályában rendeztek tüzetes helyszíni szemlét. Ez utóbbi szenzációs eredménnyel járt. A hálókabátján vérfoltokat találtak, a kályhában papír-darabokat s egy véres selyemkendő maradványát. Feltűnt, hogy a hálókabát több

helyén mosás nyoma látszott. Vallatás alá fogták a herceget, aki eleinte konokul tagadott, de utóljára is megtört a terhelő bizonyítékok sulya alatt. Megállapították, hogy a 43 éves herceg utóbbi években boldogtalan házasságot kötött. Neje imádta őt, de a herceg elhanyagolta. Viszonyt kezdett gyermekei nevelőjével: a 17 éves Delusy Henriettével, akire gyermekeit is teljesen rábízta, hogy hozzája dédelgessen s anyjuktól elszoktassa őket. A hercegnő anyagi túlellemmel szenvedte Golgotháját, míg végre az asszony apjának, Sebastiani marsallnak füléhez is eljutott a dolog híre s ő katonás rövidséggel intézkedett, kitéve a szürét a kisasszonynak. A herceg szenvedélye azonban ezután sem lohadt, nejt még inkább elhanyagolta, úgy, hogy szegény asszony végre is válásra határozta magát.

Ettől ijedt meg Choiseul herceg. Félt, hogy minden galádsága világra derül s a pairek bírói széke előtt kell felelnie eljárásáért. A várható fejlemények megriasztották, megháborították: — megölte az asszonyt s el akarta tüntetni a gaztett áruló nyomait.

Nem sikerült. Letartóztatták s bizonyára a bitón végezte volna életét, ha valami jó embere arzenikumot nem csempészett volna cellájába. Meghalt, ön maga itélt tette fölött s így kikerülte a földi igazság sujtó kezét.

Delusy Henriettét is letartóztatták bűnrészesség gyanúja címén, de később bizonyítékok híján szabadon eresztették. Annyi azonban bizonyos, hogy démoni gonoszságának befolyása volt a gyilkosságra, amely egy szelíd, anyagi hitves életét követelte áldozatul a vér forró, féktelen vágyainak.

lenségi párt egy része ezt csak hatalmi kérdésből és a választóreform háttérbe szorítására toltá előtérbe. Magának Justh Gyulának és néhány hívének akcióját mi jóakarattal nézzük, mert azt hisszük, ők is bizonyos jóindulattal viseltetnek a magyarországi nemzetiségek iránt. De ezt a jóakaratot tettekben szeretnők látni, mert hiszen sok olyan mai kormányférfi, aki most a nemzetiségekkel szemben a legszigorubb álláspontra helyezkedik, barátunknak hirdette magát addig, amíg nem került a kormányra.

Munkatársunk ezután megkérdezte a képviselő véleményét azokról a hírekről, melyek a vármegyei függetlenségi párt szervezéséről és erősebb akcióra lépéséről szólnak. A képviselő szerint ez a szervezkedés nem fogja érinteni az arad megyei románságot, hanem inkább a megyei hatvanhetes és negyvennyolcas magyar pártok között fog ellentétet kelteni és megbontja a magyar intelligencia politikai egységét.

Zeppelin útja.

Frankfurtól Kölnig léghajón.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 5.

A fáradhatatlan német léghajós, Zeppelin gróf, ma reggel megint utnak indult léghajójával és Frankfurtból Kölnbe repült. Érdekes, hogy éppen ma volt az első évfordulója annak, hogy Zeppelin első léghajóját, a Z. I-et, Echterdingen mellett katasztrófa érte.

Zeppelin gróf mai sikeres utjáról következő távirataink számolnak be:

Frankfurtból (am Main) jelentik: Zeppelin rajongói az éjjel le sem feküdtek, csak hogy el ne mulasszák a mai reggeli felszállást. A léghajó körül már negyedfél órakor a holdvilág mellett serényen folyt a munka. A mérnökök és szerelők már helyükön voltak, amikor háromnegyed 4 órakor megérkezett Zeppelin. A motorok most működésbe jöttek, kevéssel azután felhallatszott Zeppelin vezényszava: Los! 4 óra 40 perckor a léghajó emelkedni kezdett.

Limburg an der Lahnól reggel 6 óra 20 perckor feladott távirat közli, hogy a „Zeppelin II.” léghajó éppen most szállt el gyors repüléssel délnyugati irányban a város felett.

Kölni távirat jelenti: Zeppelin gróf léghajóját hét órakor reggel Nieder-Lahnstein felett látták. Éjszaki szél fúj. Ezer és ezer ember szállta meg a Rajna partjait és ujjong Zeppelin felé. A bingeni és rüdesheimi magaslatokon is ezrekre menő embertömeg állt, de ezek már nem részesülhettek abban az élvezetben, hogy Zeppelin utazását lássák, mert Zeppelin gróf ezuttal Limburg-Ems felé röpül. A léghajó a könnyű felhőktől elborított égboltozaton messze ellátszik. A léghajó a Rajna-völgyén át nyugodtan és büszkén, nagy sebességgel röpül a célja felé. Zeppelin gróf megérkezését Kölnben fél 10 felé várják.

Későbbi kölni táviratok jelentik: Zeppelin gróf léghajóját Kölnben kilenc órakor megpillantották, de a léghajó, mielőtt a városhoz érkezett volna, megváltoztatta előbbi irányát és Duron felé röpült. A léghajó semmiesetre se köthet ki tizenegy óra előtt, mert a szél nagyon erős és csak nehezen bír vele megküzdeni.

A Z. II. 10 óra 43 perckor épp a kölni dom felett 200 méter magasságban tünt fel. A léghajó azután leereszkedett és körülrepülte a domot. A házak tetején és az utcákon levő tömeg óriási lelkesedéssel üdvözölte a gróf léghajóját.

A Zeppelin II. léghajó délelőtt 11 óra 32 perckor a bickendorfi síkságon baj nélkül le szállott. Háromnegyed tizenkét órakor a léghajó már a balloncsarnokban volt.

Rosenberg Sándor temetése.

Nyolc ékesszóló szónok állott ma a magyar zsidóság által mélyen gyászolt aradi főrabbi koporsójánál, hogy egy nagy szellem világitásának megszűnését, egy nagy szív elpihenését a nyelvkinés minden gazdagságával kelőlőkép méltassa, hogy megmagyarázza az ezerszám megjelent gyászoló közönségnek: mekkora veszteség érte az aradi zsidó hitközséget, a magyarországi zsidóságot Rosenberg Sándor dr. főrabbi elhunytával.

De a virágos szónál, az ékes beszédnél kimondhatatlanul gyönyörűbben bizonyította az aradi zsidó papnak az ország határain túl is a legnagyobb tisztelettel és becsüléssel elismert kiváló érdemeit az a körülmény, hogy halálát ennek a nagy kulturvárosnak minden felekezete és társadalmi osztálya a maga gyászának is tekintette és a végtisztesség adás alkalmával az aradi és magyarhoni zsidósággal együtt gyászolt annál a koporsónál, mely Rosenberg dr. porait vitte magával az anyaföldbe.

Huszonnégy esztendővel ezelőtt Rosenberg dr. elődjét, Steinhardt Jakab dr.-t temette az aradi zsidóság. Akkor és azóta alig látott az aradi közönség oly méretű tömegeket, Arad város lakosságának oly fényes egyetértését magasan lobogni, mint ma. Minden felekezet lelkesével képviseltette magát az egyházi szertartáson és amerre az impozáns temetési menet Arad város főéletronalán és a forgalomtól távolabb eső utcákon elhaladt, minden vásári zaj elült, minden üzlet ajtaja zárva volt. Az evangélikus és református, valamint az unitárius egyházak templomainak harangjai zugtak bugtak és fájdalmas hanghullámokat sodort felőlük a szél arra az óriási embertömegre, mely ünnepi csendben követte egy kiváló aradi polgárnak, a tudomány büszkeségének, az emberszeretet prédikátorának, az isteni szeretet földi tanítójának utolsó útjára vonuló koporsóját.

A mai temetés a maga egyszerű fenségében, minden külső díszítés nélküli sötét tónusával, de annál magasztosabb belső erejével nemcsak Rosenberg Sándor dr. főrabbi halhatatlan működésének legszebb eredménye volt. A mit évtizedeken át hirdetett, az ma a koporsójánál testet öltött. Az Isten- és hazaszeretet, egyetértés és műveltség szent szimboluma: Aradváros közönségének az egyszerű, szerény zsidó pap iránt való osztatlan tisztelete ezt a gyásznak szentelt napot örökre felejthetlenné tette.

Reggel kilenc órától délután fél két óráig türelemmel, példás rendet tartva volt együtt az az óriási gyászoló közönség, melynek érzelmeit nyolc fényes szavú szónok mondotta el, találóan, a nagy alkalomhoz méltóan.

A gyászünnepekről és a temetésről a következő tudósításban számolunk be:

A földszitett templom.

Mint azt megírtuk, tegnap este átszállították az elhunyt főrabbi holttestét az Eötvös-utcai gyászaházból a zsinagóga előcsarnokába, a hol ma reggelig nyugodott a koporsó. A reggeli istentisztelet után a szentegylet emberei csendben, minden szertartás mellőzésével átvitték azt a templom főhajójába és a fekete gyászlepellet betakart szószerk tövében helyezték el. A szószerk, az elhunyt főpap működésének legkimagaslóbb színhelye egybe van építve az oltárral és mögötte van a frigszekerény. Minden talpalatnyi helyet itt is fekete posztó takart és hatalmas ezüst himzésű betűk hirdették a gyászleplen, hogy:

„Az igazságosnak emléke örök.”

A templom főhajójában lévő első öt padosor és a mellékajók néhány padosora továbbá az oldalfalak is hatásosan voltak díszítve. A tompa fekete szöveten csak a főoltáron égő gyertyák lángjának visszfénye futott keskeny csikban végig. Egyébb fényesség nem volt látható. A hitközségi előjáróság helyei a küldöttségek részére voltak fentartva; a szószerktől jobbra eső két padosorban a mély gyászba öltözött család foglalt helyet.

Már reggel fél nyolc órakor sűrű rajokban gyülekeztek a templomi szertartáson résztvenni akarók a zsinagóga előtti téren és a körülötte fekvő utcákon. Nagyszámu rendőri kirendeltség tartotta szabadon a Chorin Áron-utca felőli udvar főbejáratát, amelyen a küldöttségek, a funkciókat végző rabbik és a hitközség előjárósága volt bevonulandó.

A részvét.

Fél kilenckor a hitközség tanácstermében gyülekeztek az idegenből jött küldöttségek, hogy még a temetés előtt kifejezzék küldőik részvétét az aradi hitközség előjárósága előtt. Nemess Zsigmond dr. hitközségi elnök fogadta őket és köszönte meg a részvétet. Megjelentek: a temesvári községi kerület, a temesvár-gyárvárosi, kaposvári, nagyvárad, makói, szegedi, soborsini, pécskai, lippai, ujszentannai izraelita hitközségek követsége, valamennyi több taggal képviselve. Az aradi magyar királyi pénzügyigazgatóság részvétét Róka József királyi tanácsos pénzügyigazgató, a főrealiskoláét Bereczky Imre dr. igazgató-helyettes, a felső kereskedelmi iskola részvétét Abray Lajos igazgató tolmácsolták.

Ezután bevonult az előjáróság és a küldöttségek csapata a templomba a temetésre érkezett rabbikkal az élén. Fischer Gyula dr. budapesti, Kecskeméti Lipót dr. nagyvárad, Szidon Armin dr. verseci, Kecskeméti Armin dr. makói, Singer Jakab dr. temesvári, Strauszmann Jakab lippai zsidó papok és Krausz Jónás aradi rabbi-helyettes a főoltár körül foglaltak helyet. A templomban, melynek földszintje és karzata ekkorra már zsufolásig megtelt, elfoglalta helyét az elhunyt főrabbi családja és a többi felekezetek képviselői. Az aradi görögkeleti püspök képviselőjében megjelent Ciorogáriu Romulusz szeminárium igazgató és Goldis László dr. szentszéki titkár, a minorita rendet Fehér Alfréd házfőnök, az evangélikus egyházat Frint Lajos lelkész, Réthy Viktor presbiter, a református egyházat Csécsy Imre, a görög katolikus egyházat Lukács Laureán dr. esperes, a szerb egyházat Zsupánszky Sztankó lelkész képviselték. Arad város törvényhatóságának tisztikarából Varjassy Lajos polgármester, Sarlot Domokos főkapitány, Kádas Kálmán főjegyző, Lócs Rezső gazdasági tanácsnok, Virágh Lajos főmérnök jelentek meg számos törvényhatósági bizottsági tag társaságában. Elküldték képviselőiket az összes aradi egyesületek és asztaltársaságok.

A bevonulás után a néma csendet az orgona szomorú bugása törte meg. Egy Bach-praeludium fenséges hangjai nyitották meg a szertartást és a női énekkar Friedmann Mór klasszikus szépségű „Ha az isten kedvesinket” kezdetű gyászdalát énekelte el.

A bucsubeszéd.

Kecskeméti Lipót dr. nagyvárad pap, az elhunyt veje lépett ezután a szószerkre, hogy felejthetetlen hatású szónoki remekmű keretében hirdesse a meghalt aradi főpap emberi és lelkesi kiválóságát és a hátramaradottaktól elbucsuztassa. A gyászbeszéd maga volt a fenséges gondolatoknak, a magyar nyelv szépségeinek leggazdagabb tárháza és oly megkapó közvetlen előadásban, hogy elhangzása közben többször kellett a kiváló szónoknak szünetet tartania, míg a gyászoló közönség hangos zokogása el-elcsendesedett.

A zsidóság két legnagyobb prófétájához, Mózeshez és Ézsaiáshoz hasonlította az elhunyt férfit, akiben az elsőnek szerénysége és az utóbbinak rettenthetetlen igazságszeretete egyesült harmóniába. A keleti és nyugati tu-

domány szerenesés kapcsolata volt a lelkének égő tüze, mely megértette Dávid zsoltárai és Wagner zenéje, Maimuni és Haecel filozófiája, a biblia és a természettudományok közti összefüggést.

Modern ember és egész pap, magyar zsidó pap volt, aki az erkölcsi emelkedettség kiépítésén fáradozott. Az életet bevitte a templomba és a templom szellemét átültette az életbe. Chorin messzelátása, Steinhardt mélysége és Rosenberg fenséges szárnyalása — ugymond — teszik világhírűvé az aradi rabbiséket.

Majd szíveket megrázó színekkel ecsetelte az elhunyt szenvedéseit. Könyekre fakasztó realizmussal festette le azt a boldog családi életet, melyet az elköltözött derűs és tiszta lelke sugározott be. Mélységes hatást ért el beszédének az a része, melyben mint a család tagja bucsút vett a végtelen ultra tért vándortól.

A közönség fenséges némasága azt bizonyította, hogy a szónoklat frenetikus hatást ért el.

A zsoltár költőnek egyik komor siráma előzte meg Fischer Gyula dr. budapesti főrabbi gyászbeszédét, aki hitközségének nevében hozta el a részvétet és mesteri erejű szavakkal jellemezte Rosenberg doktornak a testvériség megvalósítására irányuló törekvését. A gyászos esemény színehez illő, komor tónusu beszédben nagy vonásokkal megrajzolt jellemrajza az elköltözött rabbinak emlékkő gyanánt emelkedett fel a hallgatóság lelkében.

Ezzel a templomi szertartás befejeződött.

A gyászmenet.

Odakünn az utcán már rendeződött a végtelen vonallá alakuló menet, amelyet az izraelita árvaház növendékeinek csoportja nyitott meg. Utánuk a zászlókkal megjelent egyesületek sorakoztak.

Hat fekete mén által vont halottas kocsira helyezték el a hitközségi előjárók és családtagok által a templomból kihozott koporsót és Fleischer dr., a Chewra-kadisah elnöke megadta a jelt az indulásra. A kocsit után közvetlenül haladt a gyászoló család. Mögöttük a rabbik testülete, a helybeli funkcionáriusok, küldöttségek, hatóságok követték a koporsót, majd az ezrekre rugó közönség beláthatatlan tömege zárta be a sort. A koporsó mellett, jobbról és balról a szent egylet és hitközség előjárói felváltva alkottak diszkisérteket.

Negyed tizenegykor indult el a templom elől a konduktus, amelynek útján, a járdákon és tereken sűrű tömegek várakoztak. A Boczkó-utcától egész a városházáig valamennyi üzlet ajtaja zárva volt a gyász jeléül. Az evangélikus és református egyházak templomainak harangzuga kísérte a menetet.

A városháza előtt a menet néhány pillanatra megállott. Pollitzer Ferenc, a kaposvári zsidó hitközség elnöke néhány meleg szóval vett bucsút a kaposvári hitközség egykori lelkipásztorától.

A temetőben.

Másfél órai ut után ért a temető bejáratához, végső pihenő helyének küszöbéhez a halhatatlan halott. Mielőtt a menet megérkezett volna, az előjáróság több tagja kocsin előre hajtatott és megtette a szükséges intézkedéseket az elhelyezkedéshez, mert itt folyt le a gyászszertartás második része. A bejáratnál szemben, a temetői imaház mellett volt felállítva a szószerk, mely elé a koporsót elhelyezték. Végtelen sokaságú tömeg lepté el már előzetesen a teret, úgy hogy alig jutott hely a funkcionáriusoknak. Kohn Jakab főként gyönyörűen előadott imája után Nemess Zsigmond dr. lépett a koporsóhoz, hogy a hitközség nevében mondjon utolsó bucsusót.

(Nemess Zsigmond beszéde.)

Mély hatást keltett beszédéből közöljük következőket:

— Hitközségünk nevében bucsuzom Tőled — ugymond — hirneves, drága halottunk, azok

nak nevében, akik oly közel állottunk szivedhez és kiket most mély fájdalom sujt le; — mert elárultán, könnytel szemekkel és megtörve vagyunk itt örök nyughelyed körül. Ámde nem bocsájthatjuk el a koporsó néma lakóját, a mi dicső mesterünket anélkül, hogy még egyszer hálát ne mondjunk annak a kiváló szellemnek, aki itt egy negyedszázadon át csakis tudományt, tiszta becsületet, erős hitet, törhetlen hazafiságot és mindennekfelett mindenkoron csak véghetlen nagy jószágot, az igaz, az egyenes, a legközvetlenebb emberszeretet hirdette körünkben tudós fővel, tudományos alapossággal. Mert tudós volt ő legelső sorban és a szó legigazabb értelmében. Egyike volt azoknak a keveseknek, kik a tudományt magáért a tudományért, lelkesedésből művelték. A ki a tudomány mécsének világánál szeretett leszállani a kincses bányába, ahonnan azután komoly és lelkiismeretes munkával hozta felszínre az emberi lélek megismeréséhez szükséges igazi nemes érceket. Ilyen volt az ő munkálkodása. És emellett minden cselekedete, minden szava, tette csak a legfehérebb, a legtisztább becsületességnek volt mindenkor kifejezője. Soha ajka még szükségből sem tudta volna gondolatait megmásítani és amint járt, amint kelt mindenütt csak a szintiszta igazságosság virága fakadt nyomában. Ő példányképe volt az őszinte, egyeneslelkű, utógondolatokat soha sem rejtegetett, feltétlenül megbízható embereknek. És amilyen volt magánéletében, olyan volt ő hivatása gyakorlásában is. Ekképen élve, így hirdette ő az Igét és így volt ő erős hitének hírneves szent apostola. Az ő vallásossága nem a vakbuzgóságot, nem az alakosságok és külsőségek betűszerinti parancsait tanította, hanem csupán az egy igaznak, az ember etikai mivoltának helyes felismerését. Tanai a felvilágosodásnak voltak örök igazságai. Ezt terjesztette ő itt köztünk működésének megkezdése napjától mindhaláláig.

Még most is fülünkben cseng az a remekben készült beszéde, melyben először szólalt meg templomunkban 24 évvel ezelőtt. „Az Isten nevének dicsőítése a legnagyobb erény” — ez volt beszédének témája és a történelem legendáiból mutatta ki, hogy a tökéletes jónak, a legnemesebb érzésnek, a legtisztább becsületességnek mily fenségesen szép kifejezését öleli fel a fogalom.

Majd a következőképen végzi beszédét:

— Jóságos Főpapunk! Derűs arcod vonásait nem látjuk többé soha. Téged most már a halál örök köteléke tart magasabb tökéletességben, ámde emléked fénye itt fog ragyogni közöttünk, amíg csak fia lesz a községnek, ki Téged megértett és Téged megszeretett, amíg csak megmarad gyümölcse annak a mának, melyet oly bőven hintett itt a földbe és melynek virágait oly hűségesen ápolta mindhaláláig.

Legyen emléked áldva, édes Papom! szeretett drága jó öreg barátunk. Isten veled, örökre Isten veled!

(A többi szónokok.)

Utána Vágvölgyi Lajos dr. aradi rabbi a mester iránt érzett kegyeletlől áthatott szavakban dicsőítette Rosenberg dr. nemes jószágát, nagy szívét, majd Szidon dr. verseci rabbi jellemezte néhány találó szóval azt a szerepet, melyet a zsidóság történetében vitt az elhunyt, végül Strauszmann Jakab lippai rabbi markáns vonásokkal rajzolta meg azt a mélyeséges bölcseséget, melyet a tanítvány tanítójának igéiben meglátott. A nagyváradi zsidó hitközség nevében Perczel Adolf dr. nagyváradi ügyvéd bucsuztatta meleg szavakban az elhunytat.

A beszédek elhangzása után a sirgödörhöz vonult a közönség és a koporsót a családtagok elvitték utolsó állomásához. Itt Szmétana tanár, főkantort-helyettes művészi előadásu imája után a sirba bocsátották Rosenberg Sándor dr. porhüvelyét. Dübörögve hullottak a göröngyök a koporsóra, melytől csak gyermekeinek hosszas kérelmére vált meg életének jobbik felét eltemetett özvegye.

A hitközség Steinhardt Jakab néhai fő-rabbi és Hirschmann József néhai hitközségi elnök mauzoleumai között ásatta meg sirját ma eltemetett lelkipásztorának; fölője a gyászév leteltével diszes épületet emelnek.

Fél kettő elmúlt, mire a közönség eltávozott a sirkertből.

Dohányzó hölgyek.

— Hódít a szokás. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 5

Az utóbbi időben Nikotin Ófelségének mindinkább hódolnak a nők Aradon is. Kávéházakban, vendéglőkben és szórakozó helyeken gyakran látni cigarettázó hölgyeket. A napokban egyik előkelő vendéglő kerthelyiségében kelttél élénk feltűnést, hogy egy nagyobb uri társaság három hölgytagja otthoniasan rágyujtott. A vendéglőben levő urak nevettek a három dohányzó asszonyon; de a nők kevés kivétellel föl voltak háborodva. Az egyik méltatlankodó asszonykát az ura ezekkel a szavakkal akarta lecsillapítani:

— Ugyan drágám, mit haragszik annyira, hiszen maga is cigarettázik.

A menyecske vérvörös arccal visszavágott:

— Igen; de nem nyilvános helyen!

Mindenki nevetett ezen a megjegyzésen, noha az asszonyka igen helyesen védekezett. Mert baráti körben, kikapós jókedvben sok asszony megpróbálja, hogyan is izlik az a füst, amelyet az urak olyan szívesen eregetnek a levegőbe. Nyilvános helyen azonban józslésű asszony nem fog rágyujtani. És igaza is van, mert akármilyen kecsesen szoritja rózsás ajkai között a cigarettát és fujja a füstkarikát, bizony nem szép látványt nyújt. Olyan látvány ez, mint amikor a ragyogó, fényes nap elé hirtelen csunya, fekete felhő torlódik.

Régi dolog, hogy kétszer olyan jól esik az, ami tilos. Amikor két évvel ezelőtt Amerika egyik államában a kormány megtiltotta a nőknek, hogy nyilvános helyen dohányozzanak, a tilalom ellen való éacból még az a nő is dohányozni kezdett, akinek addig soha sem volt cigarettája a szájában.

De nemesak a női nemből van meg ez a dacos ellentállás a tilalommal szemben, hanem a férfiban is. Történelmi feljegyzések mutatják, hányszor tiltották meg a férfiak a dohányzást; de mindannyiszor még szenvedelmesebben ragaszkodtak a dohányhoz. VII. Gergely római pápa a templom szószékéről tiltotta meg híveinek a dohányzást. Megmagyaráztatta nekik papjaival, hogy a dohány veszedelmes, mert magában foglalja mindazt a tulajdonságot, amely okvetlenül a pokolba visz: megreszegíti, elkábítja az embereket, azután minden rosszra rábirja. S aki neki meghódolt, annyira meghabonázza, hogy örökös rabszolgájává teszi. Végül pedig épp olyan füstös, bűzös és kárhóztos, mint maga a pokol.

A templom szószékéről elhangzó magyarázatnak és tilalomnak azonban csak annyiban volt foganatja, hogy most már az emberek titokban hódoltak Nikotin Ófelségének.

Sokan azt mondják, hogy a dohányzás nem nőies. Lehet, hogy ötven év múlva mi is hozzászokunk a dohányzó asszonyhoz. Hiszen 1672-ben, amikor Franciaországban általános lett a dohányzás, a nők is épp oly szenvedelmekkel hódoltak neki, mint a férfiak, később pedig követték a férfiak példáját a tubákolásban is. Az is igaz, hogy a nők csak titokban hódoltak a dohányzó és tubákoló szenvedelmeknek. XIV. Lajos egy alkalommal rajtakapta leányait, amikor vígan pipáltak azokból a pipákból, amelyeket a svájci gárdistáktól csentek el. 1713-ban Palatine, francia hercegnő egyik levelében erősen kikelt a tubákoló és pipáló főúri hölgyek ellen. Panaszkodott, hogy a hölgyek orra förtelmes látványt nyújt a sok tubáktól s a dohányfüst annyira bevette magát a ruhájukba, hogy szinte törhetetlen a közeliükben való tartózkodás.

A tubákolás később szalonképes lett és nem is volt előkelő az, aki nem tubákol. A tubákszelenc egyszerűre nagy szerephez jutott. Ha valaki kedveskedni akart valakinek, meglepte egy szép arany, vagy ezüst tubákszelencével. Amikor Mária Antoinette férjhez ment, háromszáz drágakővel kirakott arany tubákszelencét kapott nászajándékkul.

Az idővel változnak a szokások s a tubákolás is egyszerre csak divatját multa, vele együtt bucsuztak el a hölgyek a pipától is. Most már a legnagyobb illetlenséget követte volna el az a nő, aki nyilvánosan dohányozni mert volna. Azóta sok, sok esztendő pergett le az idő kerekén és sok minden megváltozott. A „legnagyobb illetlenségek” most, úgy látszik, ismét illő dolgok kezdenek lenni. Legalább ezen fáradoznak, mint a fenti vendéglői jelenet is mutatja, az „emancipált” hölgyek.

Nasztics eltűnt.

A zágrábi pör koronatanuja megszökött?

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 3.

Érdekes hírt jelent egy zágrábi távirat. E hír szerint Nasztics György, a nagy-szerb összeesküvés egyik leplezője, aki a zágrábi házaarulási pör koronatanuja volt, Zágrábból megszökött.

Naszticsot tudvalevőleg néhány hét óta tanuként hallgatta ki a zágrábi bíróság. A tanuvallomások néhány nappal ezelőtt fejeződtek be és e héten Popovics védő védőbeszéde foglalta le a tárgyalást. A tegnapi tárgyaláson Popovics érdekes leleplezéseket tett Naszticsról.

A védő többek között elmondta, hogy Nasztics György a montenegrói kormánytól pénzt kért s ezen a pénzen akart a cettinjei per számára tanukat toborozni. Nasztics, mondta Popovics, sok pénzt ígért Jovanovicsnak és Gojakovicsnak, akik neki jó barátai voltak, ha a cettinjei bombaperben tanuskodni fognak. Jovanovics, Nasztics bizalmasa elbeszélte a védőnek, hogy Nasztics állandó összeköttetésben volt a cettinjei bíróság elnökével, akivel együtt állapodott meg a tárgyalás taktikájára vonatkozólag. Az elnök a többi közt arra is kitanította Naszticsot, hogy a tárgyaláson igyekezzék Péter szerb királyt minél jobban befeketíteni. Ő (az elnök) majd tisztán a formalitás kedvéért rendre fogja utasítani Naszticsot, de ezzel ne törődjék, hanem zavartalanul folytassa vallomását. Jovanovics — folytatja a védő — azt is elbeszélte, hogy a cettinjei bombaper Nasztics rendezte. Nasztics azt mondotta Jovanovicsnak, hogy jó lenne bombákat gyártani és Montenegróba szállítani. Később aztán jelentkezének a cettinjei rendőrségnél s ott előadnák, hogy egy készülő bombamerényletnek jöttek a nyomára. Ezzel a feljelentéssel, mondta Nasztics, jó sok pénzt lehetne szerezni. Nasztics ezt a tervét csakugyan végre is hajtotta. Egy Mandics nevű diák — folytatja a védő — elbeszélte neki, hogy Nasztics gyakran beszélgetett arról, miként kellene a „Szrbobran” támadásai miatt boszút állni. Nasztics biztatta Mandicsot, igyekezzék terhelő bizonyítékokat szerezni a „Szrbobran” ellen s majd ezeket az adatokat jó pénzen el fogják adni Medakovicsnak. Mandics azonban nem volt hajlandó Nasztics kívánságát teljesíteni. Később Nasztics néhány magánlevelet meg akart szerezni Mandicsotól s ezért felbérelt egy romlott nőt, aki Mandicsot leitatatta s ebben az állapotban ellopt tőle néhány jelentéktelen magánlevelet. Mindezeket a vádakot a tanuk igazolni fogják, mondja a védő. Kéri ennél fogva Jovanovicsnak, Gojakovicsnak, Babicsnak és Mandicsnak a beidézését. Indítványozza, hogy a bíróság lehetőleg még a napokban idézze be Jovanovicsot, mert ő jelenleg Zágrábban tartózkodik.

Popovicsnak ez a beszéde, — mondja a zágrábi távirat — nagyon kellemetlenül lepte meg Naszticsot. Tegnapi este hirtelen eltűnt a városból és azóta semmi hír róla. Azt hiszik, hogy Budapestre ment.

Aradi tisztok és főszolgabíró afférje.

Incidens a Hungáriában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 5.

Aradvármegye egyik főtisztviselőjének egy több tagu tiszti társasággal szemben elkövetett szokatlan inzultusáról és ennek következtében keletkezett afférekéről beszélnek az aradi előkelő társaságokban. A sértés, melyet az említett főtisztviselő megengedett magának, annál súlyosabban mérlegelendő, mert a katonatisztek társaságában volt uri asszonynyal szemben követte el — mint utólag megállapították — teljesen ittas állapotban. Olyan szokatlan fajta a sérelemnek esett meg, hogy csak a jelenvolt tisztok gavallériájának, higgadtságának köszönhető, hogy nagyobb vérontás nélkül torolták meg a társaságukban levő urnóval szemben tanusított viselkedést.

A Hungária kávéház egyik asztalánál kezdődött a rendkívül kínos affér. Négy honvédtisztült barátságos beszélgetés közben az asztal körül. A társaságban jelenvolt egyik bajtársuk felesége is. Körülbelül egy óra tájban megjelent a kávéházban egy aradvármegyei főszolgabíró, aki a négy tiszt közül kettőt ismert. Letelepedett melléjük, majd bemutatkozott az ismeretleneknek és bemutatták az uriaszonymnak is. A társalgás tovább folyt, de hirtelen egy alig elképzelhető jelenet vetette a végét. A megyei főtisztviselő, aki Aradon kívül lakik és csak aznap este jött be a városba és valahol erősen beborozott, áthajolt az uriaszony felé és elvette a kezéből férje tiszti sapkáját. A társaság első pillanatra azt hitte, hogy vendégük előzékenységből cselekszi ezt és azt akarja, hogy szomszédnője ne fárassza magát a sapka tartásával. De a következő másodperc kellemetlen csalódást és kínos botrányt szült. A főtisztviselő belekötött a sapkába.

Leirhatatlan konsternáció keletkezett. A tisztok halálsápadtak lettek, majd valamennyien felugráltak az asztal mellől. A másik percben visszanyerték higgadtságukat, eltávoztak az asztaltól, fizettek és elhagyták a helyiséget.

Komoly és férfias viselkedésük egy részeg ember testi épségét mentette meg, mert ha fiatalabb kora emberek vannak a társaságban, vajjon ki állott volna jól, hogy nem kaszabolják össze a sérelem elkövetőjét. A magára hagyott főtisztviselő még reggelig mulatott különböző helyeken és bizonyára nem lett józabb reggelre sem.

Másnap mind a négy tiszt két bajtársa által provokáltatta az inzultust elkövetett embert, aki megnevezte a maga segédeit, de kijelentette, hogy nem hajlandó bocsánatot kérni a társaság tagjaitól külön-külön, hanem csak általánosságban. Azzal mentegetőzött, hogy beszámíthatatlanul részeg volt és nem is tudta mit cselekedett.

Ezt a sértettek nyolc segédje nem fogadta el, hanem párbajban állapodtak meg. Pisztoly-párbaj egyszeri golyóváltással, sértetlenség esetén kardpárbaj a végkimerülésig. Ez tegnap történt és ma kellett volna a párviadalnak lefolynia. Minden előkészület készen várta a feleket. A négy tiszt sorsot húzott és a véletlen egy főhadnagyot állított volna ki a magáról megfélemedezett főtisztviselő pisztolyának csöve elé.

Tegnap este azonban váratlan fordulat állott be az affér elintézésében. A főszolgabíró segédjei lemondottak tisztjukról, mert felük kijelentette, hogy csak az esetben hajlandó párbajozni, ha a sértett tisztok az ügyről jegyzőkönyvet vesznek fel és azt neki átadják. Ezek természetesen ezt megtagadták, mert egy honvédelmi miniszteri rendelet értelmében a tiszti párbajokról jegyzőkönyvet nem szabad felvenni, elég lévén tisztok között a szóbeli elintézés is.

Már-már súlyosabb következmények voltak várhatók, de tudomást szerzett az ügyről Schill József vármegyei főjegyző és egy magasabb rangú huszártiszt, akik tárgyaltak a sértést elkövetett emberrel. Rávétték arra, hogy a legünnepélyesebb formában kövesse meg külön-külön a kellemetlen inzultus által érintett tisztokat.

Szélhámosság Tisza István nevével.

Furfangos csalók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 5.

Schvarcz Antalt, a nagyváradai hitközség alelnökét ravasz módon csapta be nem régen három paraszt ember. Gyapjueladás címe alatt kicsaltak tőle ötszáz koronát. A ravasz emberek Tisza István gróf nevet használták fel erre a stiklirre s a gróf nevének és presztizsének felhasználásával ezt a csinos summát zsebre vágták. A szédelgő parasztokat most nemcsak a nagyváradai rendőrség és a bihari csendőrség, hanem maga Schvarcz Antal és az ő alkalmazottai is nyomozzák.

Néhány héttel ezelőtt két nagyváradai ügynök három parasztgazdát vitt el Schvarcz Antal nagypiactéri üzletébe. A parasztgazdák előadták, hogy ők Tisza István gróf uradalmán a gróffal közösen birkákat nevelnek s ezeknek a gyapjút — egyelőre körülbelül tíz métermázsát — el akarják adni. A jó vásárra ötszáz korona előleget kértek. Mivel Schvarcz Antal az üzletszerző ügynököket személyesen is ismerte s Tisza István nevében a gyapjuvásár becsületességére nézve garanciát látott, átadta az ötszáz koronát. A pénzről a parasztgazdák nyugtát adtak s erre a nyugtára aláírták ezt a három nevet: Tóth János, Szime László, Riezy János.

A gyapjút nyolc napon belül kellett volna szállítani. A nyolc nap eltelt, de a gyapju a geszti pusztról nem érkezett meg. Eltelt még egy hét, megint egy hét, de az árunak nyomát sem látták. Schvarcz Antal ekkor gyanút fogott s a különös vásárról jelentést tett a rendőrségnek. Biztosan tudta már, hogy ravasz csalók pumpolták meg.

Időközben Schvarcz Antal egyik fia Pap-tamásiban járt s ott véletlenül találkozott a parasztokkal. Akkor még nem tudott arról, hogy csalókkal van dolga s így barátságosan beszélgetésbe elegyedett velük. Később, mikor a szélhámosság kiderült, értesítette a bihari csendőrséget a csalásról s kérte a gazemberek lefűléését. A csendőrségnek sikerült valamelyik kukoricaföldön elrejtve megtalálni azt a 15 zsákot, amelyet Schvarcz Antal a gyapju-szállításra kiköleszonzott. A tettesekre azonban nem tudtak rábukkanni. Annyit megállapítottak, hogy három ismert juhtolvaj követte el a csalást, akik hol ennek, hol annak a nagy birtokosnak a nevében szoktak a kereskedőtől ilyen büns uton pénzt szerezni. Arról is értesültek, hogy a három jómadár most a napokban a debreceni országos vásárra ment, hogy ott ismét eret vágjanak valakin.

Mivel Schvarcz Antal látta, hogy a hatósági nyomozás eddig nem ért el eredményt, maga igyekezett kipuhatolni a gazembereket. Ezért hétfőn két alkalmazottjával együtt elutazott a debreceni vásárra, hogy itt nyomról-nyomra járva, a fickókat nyakon csipje.

Negyven korona: egy leány ára.

★

Ismét letartóztattak egy aradi lélekkufárt, aki negyven koronáért akart eladni egy aradi kisasszonyt. A leányhust áruló dámát letartóztatták Temesváron. Ezen azonban ő nem nagyon busul, mert hiszen Zsigmond Éva asszonyt nem először teszik hűvösre és nem is utoljára fogják szabadon engedni. Elítélik majd néhány heti fogházra legrosszabb esetben. És bizonyára fölhangzik majd ismét a szörnyűködés moraja: Csak pár hónapot adnak ennek a dámának, azért mert leányokat visz a piacra! Hát nem égbekiáltó, hogy nincs törvényünk, mely az ilyeneket kerékbe törné! Hiszen a büntetés kiszabása után folytatni fogja ott, ahol egykor elhagyta! Kötél, máglya, spanyol csizma kell az ilyen vadállatnak és nem „kihágási eljárás.”

És ezeket a szép, lelkesedéstől áttüzesegett szavakat millió ember meglegedetten fogja helyeselni, de csak kevesen gondolnak arra az elkopott igazságra, hogy itt nemcsak Éva asszony bűns. Ő nem a maga számára vásárolta a leányhust, hanem rendes klienseinek. Ezek a kliensek pedig igen jó családból való fiatal emberek; még a gimnáziumba járnak, mikor a gondos mama rájuk szól, hogy ne settenkedjenek a szobalány körül, mert az ő tisztaságában semmiféle skandalumot meg nem tűr; ha nem férnek a bőrukba, menjenek . . .

De még erre az utbaigazításra sincsen szükség. Az iskolák falai között többet beszélnek Éva néni árucikkeiről, mint a greenwichi csilagvizsgálóról. Még orvosok is akadnak, kik meglehetősen keresetlenséggel hangoztatják, hogy az egészség megóvása mindenképpel való . . . Ez csak a zsege hadsereg. Hol van még az a falánk, mely a gazdasági viszonyok következtében agglégénységre van kárthatva? És a papság? És a katonaság? Mindez a kilitura parancsolólag követeli, hogy Éva asszony teljesítse kötelességét.

Hipokrita okoskodás az, hogy hát jól van, szerveződjék az a leány-regiment, de irgalmatlanul meg kell büntetni azt, aki arra csábít valakit, hogy beöltözködjék ebbe a regimentbe. Hát hiszen büntessék meg, mert megérdemli az alávaló; de még sem tehetünk semmit ama törvény ellen, hogy a kereslet mindig megteremti azokat az eszközöket, melyek a kínálatot tíz körömmel is kikaparják a föld alól. Ez ellen hiábavaló mindenfajta ujságcekk.

Mindaddig, míg megvesztegethetők lesznek, megvesztegetők is teremnek. Hiába borítják egyik-másik vesztegetőre a vizes lepedőt, vagy akár a spanyolcsizmát; a vesztegetés bűnét nem irtják ki, csak akkor, ha nem akad megvesztegethető. Ha Zsigmond Éva áruja nem örvendene nagy kelendőségnek, ő szimpla dáma maradna és nem foglalkoznék leánykereskedéssel.

Ez nem Éva néni védelme; ez csak megállapítása annak, hogy ő kivüle mások is gazemberek abban az ügyben. E gazembereket „társadalom” gyűjtőnév alá szokták fogni. Bizonyos konstrukcióval bíró társadalomban elkerülhetetlen a házasságon kívül való szerelem; ami társadalmunk már ilyen. Hány tisztességes családapa mondja: „hála istennek, hogy vannak „azok” a kreaturák; hiszen, ha ők nem lennének, a mi leányaink nem örizhetnék meg ártatlanságukat és a

most oly illedelmesen udvarias gavallérok vadállatokká alakulnának át!"

No, hát ez a szükséges cikk, ez a kreatura, nem pattan ám ki készen Jupiter homlokából! Annak különféle retortákon kell keresztülmennie, míg a tisztességes leányok paravent-jává nővi ki magát. S e retorták között ott van Éva asszony is; sőt manapság, mikor az adásvétel annyira differenciálódott, néki igen fontos szerepe van ott, ahol van. Ismételjük, ez nem védelem, csak egy nagyon rideg, szomorú tény megállapítása.

S ha a publikum felzudul a lélekkufárok ellen, ítélje el ama szülőket is, kik serdülő fiaikat mulatni küldik és amaz agglegényeket, kik az agglegény-életet kellemesebbnek látják a családi tűzhely melegénél.

Kifosztott urinő.

Asch tábornok leányai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 5.

A nyár legveszedelmesebb idénytípusai, az utazó nőtolvajok garázdálkodásairól évről-évre hallunk. Ezek az elegáns, többnyire intelligens és szimpatikus külsejű hölgyek megszerettetik magukat egy rövid ut folyamán a jobb utazó közönséggel s valamelyik állomáson hirtelen eltűnnek. S mindig velük tűnik el egyik-másik naiv ur, vagy hölgy holmija. Ezuttal egy előkelő szegedi ügyvéd neje járta meg az utazó nőtolvajokkal, akik csunyául meglópták. Szerencsésére idejében segítségére jött egy ismerőse, a kinek közbenjárására sikerült a „hölgyek“-től a rablott értékeket visszaszereznie. A veszedelmes kaland részletei a következők:

Bodnár Géza dr. szegedi ügyvéd neje a napokban nyaralás céljából Marienbadba utazott. Az ügyvédné teljesen egyedül ment s hogy ne legyen idegenek tolkodásának, esetleg kellemetlen utitársaknak kiszolgáltatva, külön szakaszba szállt. Az urnő egész Bécsig egyedül utazott. Nagyon ki volt merülve és utközben elaludt.

Bécsben aztán heves ajtócsapkodás verte föl az ügyvédnét álmából. A kalauz két előkelő külsejű hölgyet vezetett be Bodnár dr.-né szakaszába, minthogy már sehol sem volt egyebütt üres hely. A hölgyek illedelmesen helyezkedtek el az üléseken. Egyetlen elegáns utibőrönd volt náluk, azt közvetlen maguk mellett, az ülésen helyezték el. Az ügyvédné és a disztigvált modoru hölgyek utközben többször beszélgettek néhány szót s a gyorsvonat minden különösebb esemény nélkül érkezett meg Marienbadba. Itt a két hölgy a megállás pillanatában hirtelen kiugrott a szakaszból és eltűnt a sokaságban. Bodnár dr.-né is ki akart szállani. Körülnézett, hogy kis utazótáskáját magához vegye s ekkor óriási megdöbbenéssel látta, hogy utazótáskája, amelyben nagyrészt ékszereit és pénzt tartotta, eltűnt.

Az ügyvédné ijedtében kirohant az állomás perronjára, ahol egy régi ismerősébe, Lányi Mór országgyűlési képviselőbe ütközött. Elpanaszolta neki a kellemetlen kalandot, mire a képviselő nyomban a hölgyek után iramodott. A hölgyeket éppen a kijáratnál sikerült utolérnie. Roppant fölháborodva fogadták a képviselőt és Asch tábornok leányainak mondták magukat, hevesen tiltakoztak a gyanúsítás ellen. Lányi képviselő erre az állomásfőnök közbejöttével a hivatalos helyiségbe kényszerítette őket, ahol megmozgásukkor megtalálták utibőröndjükben a szegedi ügyvédné pénzét és ékszerét tartalmazó táskát.

A tolvaj hölgyeket, akiről kisült, hogy veszedelmes utazótolvajok, letartóztatták.

Leleplezett hazárdjátékosok, zugbukmékerek és jósnők.

Nagy büntények Budapest közepén. — Vendéglősök mint büntársak.

— Távirati tudósítás. —

Arad, augusztus 5.

A cselédlányok kifosztói.

Ugyancsak tegnap délután razziaát tartottak a detektívek a zugbukmékerekre és a jósnőkre, a zugbukmékerek közül azonban csak kettőt sikerült működés közben tetten érni. Ezek Nagy Amadeus korcsmáros (István-ut 19. szám alatt) és Szabó Flórián cipőtisztító (Váci-ut 2. szám alatt.) Annál eredményesebb volt a jósnők elleni razzia. Leleplezték Mészáros Jánosnét a Ferenc-körut 5. szám alatt, Gombos Pálnét Levente-utca 10. szám alatt, Rojesik Lajosnét Futó-utca 50. szám alatt és Verebics Antalnét Csengery-utca 41. szám alatt. Ezek a jósnők többnyire cselédlányokra vetették ki a hálójukat. Kezdetben szép szóval, ígéretekkel csábították magukhoz a babonás, egyszerű, többnyire irni, olvasni nem tudó leányokat, később pedig átokkal és katasztróákkal való fenyegetéssel szipolyozták ki keservesen szerzett keresményüket.

A jósnők között a legveszedelmesebb Verebics Antalné. A hálójába került cselédektől rendszeren az első alkalommal 1 forint 99 krajcárt, 9 tojást, egy vadonát új lepedőt és egy hízott nehez tyukot követelt. Ha a tyuk nem volt elég kóvér, akkor a boldogtalan delikvensnek pulykát kellett vásárolni. Ennek ellenében szerencsés jövendőt jósolt és megígérte, hogy minden veszedelmet elhárít a feje felől „magnetikus hatalmánál fogva.“ A furfangos asszony azonban nem eresztette ki kezéből áldozatát. Tovább és tovább zsarolta.

— Az őseid bűneiért kell vezekelned — indokolta az újabb pénzkérést — s miként az ókorban is nagy áldozatokat követeltek a pogány istenek, neked is áldozatot kell hoznod hogy kiengeszteld a tulvilágiakat.

Természetes, hogy az egyszerű cselédek siettek az „áldozattal“ s ha másképp nem tudták megszerezni a telhetetlen „jósnő“ által kívánt dolgokat, loptak. Verebicsné egész lakását berendezte a cselédek „áldozataiból.“ Szőnyegeket, függönyöket, disztárgyakat vásároltatott velük, az éléskamráját telehordatta mindenféle befőttel és a konyhára szükséges dolgokkal. Volt olyan látogatója, akitől apránként 400 koronát zsarolt ki.

A rendőrség a veszedelmes teremtések ellen is megindította a vizsgálatot.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Szintársulat Buttyinban. Tegnap este kezdte meg működését Buttyinban Szigety Jenő Arad-megyében előnyösen ismert társulata. Az első előadás a *Tatárjárás* volt. A közönség szép pártolásban részesítette az igazgatót, aki változatos műsort állított össze.

** A bérlió boszuja. Kacagató mozgófénykép lesz látható ma este az Uránia-színházban. A bérlió boszuja a címe ennek a darabnak, melynél érdekesebbet alig látott még az aradi közönség. E mellett sok érdekes darab lesz látható, így: Az élet iskolája című dráma, Az elesábitott vámhivatalnok stb. Természet utáni felvételekben mutatják be a Kötél és kábelgyártást Calcutta mellett. Komikus jelenetekben bővelkedő képsorozat az okvetlenkedő kocsis története. Az előadások este fél 7 órakor kezdődnek.

A fővárosi rendőrség detektívosztályába az utóbbi időben számos panasz érkezett, hogy több kávéházban és vendéglőben rendszeresen különféle hazárdjátékot játszanak, sőt több helyen ismert hazárdjátékosok ütöttek tanyát és a helyiségbe tévedt tapasztalatlan embereket napról-napra kifosztják. Leginkább a szegényebb iparosokra és kereskedőkre vetik ki a hálójukat. De a szegényebb emberek másfajta fosztogatóinak a garázdálkodásáról is értesült a detektívosztály. Ezek a zugbukmékerek és a jósnők, a kik szintén nagyon elszaporodtak a fővárosban. A detektívtestület megfigyeltette azokat a helyiségeket, amelyekben ezek a fosztogatók napirinden vannak s az éjszaka nagy razzia keretében leleplezte a büntényüket. Mindenütt nagy eredménnyel járt a razzia. A leleplezett helyiségek között csak egy nagyobb kávéház szerepel.

A kártyabarlangok.

Az első Hébel Mihálynak a Teréz-köruton levő kávéháza, ahol több szerencsejátékot üző társaságot értek tetten a detektívek. A razzia ezután sorra vette:

Wolmuth Fülöp Thököly-kávéházát a Thököly-uton,

a Diák Otthon-kávéházat József-körut 46. szám alatt,

a Kis Japán-kávéházat Ferenc-körut 44. szám alatt,

a Demokrata-kávéházat Elemér-utca 28. szám alatt,

Nagy József két vendéglőjét, a Damjanich-utca 55. és a Lónyay-utca 48. szám alatt,

Szabó Ferenc vendéglőjét a Népszínház-utca 34. szám alatt,

Waczula János vendéglőjét a Dob-utca 78. szám alatt,

Held József vendéglőjét a Dob-utca 92. szám alatt,

Olay János vendéglőjét a Dessewffy-utca 7. szám alatt,

Vörös Benőné vendéglőjét a Soroksári-ut 51. szám alatt,

Czigler Vilmos vendéglőjét a Gróf Haller-utca 4. szám alatt és

Esküdt János vendéglőjét a Mester-utca 32. szám alatt.

Vizsgálat a kávéosok és vendéglősök ellen.

Valamennyi helyiségekben nagy társaságokat találtak a detektívek. A huszonegyestől kezdve a baccaratig mindenfajta hazárdjátékot játszottak. Volt olyan vendéglő is, ahol maga a tulajdonos rendezte a játékot. Négy-öt helyen rég ismert veszedelmes sipistákat találtak a detektívek a játék középpontjában. A hamisjátékosok hetek óta fosztogatták a kereskedő és iparosgegedeket és a zsákmányon megosztottak a kávéosokkal és vendéglősökkel. Körülbelül száz játékos nevét írták össze a razzian s ugy ezek ellen, mint a kávéosok és vendéglősök ellen megindították a kihágási eljárást. Nyolc hamis játékost letartóztattak.

Eltűnt aradi ácsmester.

Bejelentett öngyilkosság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 5.

Titokzatos ügy foglalkoztatja most az aradi és budapesti rendőrséget. Egy aradi ismert ácsmester eltűnt a városból és a jelek szerint öngyilkosságot követett el.

Az eset a következő:

Emlékezetes, hogy az elmúlt napokban a Laendler-telepen folyó építkezéseknél halálos szerencsétlenség történt. Tischler Tódor munkásfiút egy 16 mázsás vaskürtő darab felhuzásakor egy ketté tört gerenda úgy fejbe vágta, hogy azonnal meghalt. A rendőrség vizsgálatot indított és akkor kiderült, hogy a szerencsétlenségért Bánfy József ácsmester a felelős. Ugyanis ő gyenge csigát és kőrhadt gerendát használtatott a munkálathoz. Ennek következtében történt a katasztrófa.

A vizsgálat tovább folytatása céljából ma meg kellett volna jelenni Bánfynak a rendőrségen, ahova megidézték. Helyette azonban a felesége jelent meg, aki sirva panaszkolt el a következőket:

— Az uram pár nappal ezelőtt elment Aradról. Akkor nem mondta, hogy hova utazik. Azt mondta, hogy hivatalos ügyben jár. Ma azután ezt a levelet kaptam tőle, — mondta a szegény asszony és fölmutatott egy levelet, amelyet Bánfy irt Budapestről. Azt írja az ácsmester, hogy az utóbbi időben súlyos anyagi baja van, amellet még bünvádi eljárást is indítottak ellene az építkezésnél történt halálos szerencsétlenség miatt.

— Ezeket a csapásokat, — írja — én nem bírom ki. Nekem meg kell halnom. Most felutaztam Budapestre és itt kivégzem magamat. Felmegyek a Svábhegyre és ott fogok magammal végezni.

Az aradi rendőrség e levél alapján telefonon tudakozódott a budapesti főkapitányságnál Bánfy felől. Délután azonban még semmit se tudott mondani a fővárosi rendőrség.

Az abbáziai bérkocsis botránya.

Megszökött kávéházi vendégek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 5.

Vasárnap este nagy botrányt okozott egy abbáziai bérkocsis az ottani Bristol-kávéházban. Az utolsó, Fiume felől érkező gőzessel egy elegánsan öltözött házaspár jött Abbáziába a hajóállomásnál, minthogy akkor voltak először Abbáziában s különben is késő este volt, kocsiba szállottak és a Bristol-szállóba hajtottak. A kocsisnak a férj a Bristol-kávéház előtt két koronát adott. Ez azonban keveselte a pénzt, mire a férj megnézte a tarifát, hogy mennyi jár a kellemetlenkedő embernek. Minthogy a tarifa a hajóállomástól csak két koronát állapít meg, a házaspár nyugodtan a kávéház felé tartott. A bérkocsis azonban sehogysem volt ezzel megelégedve, hanem a kávéházba követte az idegeneket s ordítva követelt még egy koronát.

A vendégek közül csakhamar „kivele”, „kivele” kiáltások hallatszottak, de senki sem mert a rabiátus kocsishoz hozzányulni. Időközben az előhívott rendőr is megjött, aki a szemtelenkedő kocsis számát és nevét feljegyezte s távozásra készítette a követelődő embert. Néhány percig csend volt. A fiakkeres azonban csakhamar visszatért négy magához hasonló kocsissal s újból ordítani kezdett. Az idegen házaspár

pár halotthalványan ült a helyén s a főpincér, hogy a botránynak véget vessen, odaadta a koronát a kocsisnak, a férj pedig a kocsis távozása után visszaadta a koronát a főpincérnek.

Mindenki azt hitte, hogy ezzel a dolog be van fejezve, amikor néhány perc múlva ismét visszatért a kocsis, egyenesen a házaspár asztala felé tartott és ott helyet foglalva az asztalra ült és egy pohár sört rendelt magának. A kocsis teljesen józan volt, folyton zsebe után nyult, hol ugrátszik valami fegyvert tartogatott, négy kocsistársa pedig künn állt a kávéház előtt. Az idegen házaspár, amely bizonyára másnap az első gyorsvonattal megszökött a barátságos Abbáziából, halálra rémült.

Egy magyar uriembernek, aki azt kiáltotta németül a kocsis felé, hogy „ki kell dobní”, a kocsis azt felelte: „A maga pofáját megjegyzem magamnak.” Rendőr sehol sem volt a közelben s mivel a pincérek nem hozták a rendelt sört, a kocsis bement a söntésbe, hogy követelje az italt. Ezt a pillanatot felhasználta az idegen házaspár és sietve kerekelt oldott a helyiségből. A pincérek végre kénytelenek voltak sört hozni, a négy másik kocsis letelepedett az üressé vált asztalhoz, mire az összes vendégek mintegy jelszóra elhagyták a helyiséget.

Ime ilyen dolgok történhetnek Abbáziában, a „világfürdőben” az Ur 1909. esztendejében.

Hamupipőke cipellője.

Jelentkezik a pancsovai hölgy.

*

Kedves história kerekedett egy szép asszony leveléből, a melyet nem is szánt a nyilvánosságnak. Egy előkelő pancsovai állami tisztviselő felesége, a kit piciny lábáért még a legelőkelőbb kínai mandarin életpárja is megirigyelne, nemrég — amint már megirtuk — azt olvasta egy francia lapban, hogy egy gazdag ember, aki bolondja a szép női lábnak, csináltatott egy iciny-piciny cipőt, a mely olyan filigrán, hogy csak a Hamupipőke tudná fölhuzni. Közhirre tette, hogy ha akad olyan hölgy, a kinek lábára illik, neki adja a cipőcskét és még ráadásul hatvanezer frankot. Nos, a mi pancsovai asszonyunk szintén beállt a pályázók közé, nem a maga hiúságát akarván legyezgetni, hanem csak azért, hogy a versenyből el ne maradjon a magyar asszony, a ki szerinte van olyan szép, mint a francia, talián, germán és a többi. Mivel a pályázatot hirdető ur címe nem volt meg a lapban, levelét, a melyben kijelenti, hogy Hamupipőke cipellőjét ő is föl szeretné próbálni, elküldötte Páris városának polgármesteréhez. Várta-várta a választ s e helyett fölfedezte a minap a levelét a francia sajtóban és utána több magyar lapban, így az Aradi Közlönyben is. A szép asszony természetesen zokon vette a párisi polgármester indiszkrécióját s a következő nyomtatott nyilatkozatot küldötte hozzánk a maga védelmére:

Tekintetes szerkesztőség! Több fővárosi és vidéki lapban olvastam a kis cipőcskéről szóló sorokat, a melyeket a párisi lapokból a magyar lapok is átvettek. A közlemény nem felel meg egészen a valóságnak, a mennyiben az *illető hölgy* hiúságában a párisi polgármesterhez intézett levelében csak oda nyilatkozott, hogy a kérdéses cipőt ugyan fölfogja huzni a lábacsájára, de a 60.000 frankot a párisi szegényeknek ajánlódokozza oda. Elég nem szép a párisi polgármestertől, hogy indiszkréciót követett el és a levél tartalmát a lapokban közölte, de még udvariatlanabb volt a sajtótól, egy tisztességes nő iránt kommentárokkal megvetendő sértést elkövetni. Pancsován, 1909. augusztus havában. Az *illető hölgy*.

Mi még hozzátehetjük e nyilatkozathoz, hogy Hamupipőke cipőcskéje a valóságban nincs meg s az erről szóló jókedvű pályázati hirdetés a párisi újság humoros alkotása, a mi azonban nemcsak az *illető hölgyet* tévesztette meg, hanem sok száz társnőjét is a világ minden részéből. Különben vigasztalót találhat még abban is, hogy ha csakugyan léteznék ez a cipellő, — föl is tudná huzni a lábacsájára.

Verekedő artisták.

Pofon a járásbiróságon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 5.

Különös botrány játszódott le tegnap a kolozsvári járásbiróság épületében, Ádám járásbíró szobájában. Az eset már azért is érdekes, mert a Kolozsváron időző Willand-cirkusz titkára és egy elbocsátott artista között játszódott le, illetve csattant el. Ez a jelenet nem a tárgyalás folyamán történt, mert ebben az esetben Koppel Gyula, a pofonok hirtelen kezű kiosztója nem menekült volna könnyen a súlyos rendbirság elől. Miután azonban az egész botrány előbb történt, Ádám járásbíró csak Koppel titkárt utasította ki a teremből, ezután pedig megkezdte a tárgyalást.

A tulajdonképeni per előzményei Miskolcon történtek és Désen, illetve Kolozsváron nyertek befejezést. Mikor ugyanis Willand József nagy cirkusza vándorútja közben Miskolcra ért, megjelent a titkár előtt egy gyöngén öltözött ember és szerződésért könyörgött. Ez az ember Schwarz József, magyar bohóc volt, aki ekkor nagy nyomorban élt. Koppel Gyula állítása szerint, Schwarz meglehetősen rossz hírnevű örvendő artista körökben. Mint a titkár előadta, a mókák mestere nagy kártyás, egyébként pedig egyesek arról is tudnak, hogy Schwarznak több zavaros ügye is van. Ezért hát csak olyan föltételek mellett ajánlotta Willand Józsefnek a bohócot, ha megfogadja, hogy nem kártyázik. Schwarz hajlandó volt erre és így meg is történt a szerződés. Vándorlás közben azonban Désen súlyos eset történt. Az új bohóc, aki teljes javulást fogadott, visszaesett régi bűnébe. Ezért azután el is csapták Schwarzot, aki azonban követte a cirkuszt és Kolozsváron beperelte Willand Józsefet kártérítésért. Az ő állítása szerint ugyanis a vállalat az egész idényre szerződött a korona napidijjal. A napidijak az egész idény alatt 680 koronát tesznek ki, ezt az összeget követelte Schwarz a cirkusz-vállalattól. A járásbiróság tegnapi tüzte ki a tárgyalást. Ezt megelőzőleg megjelentek a teremben az összes érdekeltek. A felek a bíróra várakoztak és ezalatt az idő alatt több nagyhangú kijelentést tett Schwarz. Ugyátszik, hogy ez a körülmény fölháborította a titkárt, aki így kiáltott a bohóca:

— Hallgass, te tolvaj!

— Te vagy a tolvaj — mondta vissza a sértést Schwarz. Az indulatos titkár azonban nem tudta elviselni a sérelmet, hanem azonnal elégtételt vett magának. Koppel ugyanis erőteljesen arcultotta a bohócot. Ebben a pillanatban lépett be a terembe Ádám járásbíró, aki rendreutasította a titkárt. A kedélyek ezzel lecsillapultak, Ádám bíró pedig megkezdte a tárgyalást. A bohóc azonban ezuttal is póruljárt, mert a bíróság elutasította pórével.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZAMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 6-án az időjárás: enyhe, délen sok helyütt csapadék.

— **A budapesti párbajellenes szövetség Vilmos császárhoz.** Több héttel ezelőtt a németországi Blankenburgban tudvalevőleg tragikus végű párbaj folyt le, melyben egy főhadnagy halálát lelte. A nemzetközi párbajellenes szövetség budapesti tanácsa legutóbbi ülésében elhatározta, hogy Vilmos császárhoz felségfolyamodványt intéz, melyben felhívja figyelmét a nemzetközi szövetség emberbaráti törekvéseire és egyúttal kéri a császárt, hogy megfelelő intézkedések életbeléptetésével gátolja meg a blankenburgihoz hasonló esetek megismétlődését. A meggyőző argumentumokkal szerkesztett beadványt Desseffy Arisztid, a szövetség elnöke és Sergely Ede szövetségi titkár írták alá.

— **A hadtestparancsnok Aradon.** A ma este Temesvárról érkező vonattal Aradra jött Frank Libor gyalogsági tábornok, temesvári hadtestparancsnok, Melion Gyula ezredes, a hadtestvezérkari főnökének kíséretében. A hadtestparancsnok kinevezetése óta először van Aradon. Holnap szemlét tart a csapatok felett. Nagyszerű harcászati gyakorlatok lesznek, melyekre a rendelkezéseket már ma megtette. Különösen a novemberben törzstisztekké előlépő századosokat fogja foglalkoztatni. Ma este a helyőrség tisztikarának társaságában a Fehér Kereszt télikertjében vacsorázott a hadtestparancsnok. Ugy a tisztikar, mint a legénység ünneplő ruhában köteles az utcán megjelenni, maig a tábornok Aradon tartózkodik. A szálloda elé a 33. gyalogezred diszörséget adott.

— **Kitüntetett államtitkár.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A király Bolgár Ferenc honvédelmi államtitkárnak a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozta.

— **Lukács Antal főrend meghalt.** Budapestről írják: A magyar közgazdasági életnek nevezetes halottja van: Lukács Antal főrendiházi tag eszteromi villájában szerdán éjjel váratlanul elhunyt. Lukács Antal évtizedeken át egyik tényezője és irányítója volt a magyar hiteléletnek, ősnemesi család sarja volt. Atyja, Lukács Ignác kuriai tanácselnök és v. b. t. tanácsos óhajására a kereskedelmi pályára lépett s miután Bécsben, Lipcsében és Drezdában elvégezte tanulmányait, a magyar földhitelintézet alapításakor annak kötelekébe lépett. 1863. óta működött a magyar földhitelintézet élén igazgatói minőségben. 43 évi szolgálata alatt az intézet felvirágoztatása körül hervadhatatlan érdemeket szerzett. Néhány év előtt nyugalomba vonult s akkor a földhitelintézet kiváló érdemei elismeréséül tb. elnökké és a felügyelő-bizottság tagjává választotta. Azokat az érdemeket, amelyeket a magyar földhitel szervezése és irányítása körül több évtizedes munkája által szerzett, legfelsőbb helyen is méltányolták. Két ízben is feléje fordult a királyi kegy. Előbb a vaskoronarend középkeresztjese lett, majd nyugalomba vonulásakor a király a főrendiház örökös tagjává is kinevezte.

— **A horvát orvosok tüntetése.** Grácból táviratozzák: Ide érkezett zágrábi jelentés szerint a horvátországi orvosok elakarják határozni, hogy nem vesznek részt a budapesti nemzetközi orvoskongresszuson.

— **Az öngyilkos tanársegéd.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A tegnap öngyilkossá lett Zirkelbach Antal egyetemi tanársegédnek ma délután volt a temetése nagy részvét mellett. A temetésen az egyetemi kórházegylet orvosai testületileg vettek részt és egyesületi korszorut tettek a ravatalra. Az elhunyt volt betegek közül mintegy száz egyetemi hallgató jelent meg a gyászszertartáson. — Tudvalevő, hogy Csapó Olga színésznő menyasszonya volt az elhunyt. Egy újságíró meglátogatta ma délelőtt Csapó Olga kisasszonyt, aki nagy tragédiáját így adta elő:

— Meg kell cáfolnom, amit rólam és szerencsétlen vőlegényemről írt egynehány újság. Sem tegnap, sem azelőtt nem jártam a lakásán. Nem is volt szükség rá, hiszen naponta nálunk volt, a lakásunkon, ahol együtt lakom az anyámmal. *Nem miattam lett öngyilkos, hanem a sértett ambíció, hogy nem képesítették magantanárrá, kergette őt a halálba.* Engem rajongásig szeretett és Antikát, a gyerekeinket imádkozta.

— **Ijedelem egy léghajó miatt.** Londonból jelentik: Mulatságos eset tartotta izgalomban a cári család őrizetére kiküldött detektiveket. A cári család látogatása napján történt, hogy délután harmadfél óra tájban a Wight-szigeten egy léghajó szállott fel és közeledett a kikötő felé, ahol a cár és az angol király jachtja volt. Az a hír terjedt el, hogy a léghajóban orosz forradalmárok vannak. Később kitűnt, hogy két előkelő angol ur szállott fel léghajón. Ekkor megnyugodtak a detektivek, sőt a cár leányainak, akik még sohasem láttak léghajót, megengedték, hogy a „Standard” fedélzetéről meszelátóval figyeljék a léggömböt.

— **Nikita — király? Prágai távirat jelenti:** A Narodni List jelentése szerint jövő évi augusztus 14 én lesz ötven esztendeje annak, hogy Nikita fejedelem Montenegró trónjára lépett. Ebből az alkalomból a montenegróiak fejedelmüket Montenegró királyának akarják kikiáltani.

— **Az öreg Don Juan.** Egyik aradi hivatalban egy idősebb uriember a hivatalvezető, aki különösen arról nevezetes, hogy nagy Don Juan és feltétlenül behódol minden szoknyának. A hivatalvezetőnek ez a gyengéje természetesen sok humoros, pajzán dologra ad alkalmat alantas tisztviselőinek, akik ott, ahol csak lehet „ugratják” az öreg urat. A minap például az irnokok közül egyik azt proponálta, küldjenek az öreg urnak egy levelet, amelyben találkára hívják. Hamarosan meg is iratták egyik gépiró kisasszonnyal a levelet, amely így szólt:

Édesem! Régióta szeretnék magával intímabb ismeretséget kötni. Legyen ma délután 5 órakor a Salacz-parkban. Várom. Ismertető jel: piros szegfü.

Az irnok felvitte a levelet a hivatalvezetőhöz, azzal, hogy egy leány bizta meg annak átadásával. Az öreg ur elolvasta a levelet, választ is írt rá, amelyen természetesen az egész irnoki kar mulatott, délután pedig megborotválkozva, kicsinosítva megjelent a Salacz-parkban. Másfél óra hosszáig járt fel és alá, de a pirosszegfüs hölgy nem jelentkezett. A Don Juannak gyanus kezdett lenni a dolog, inkvizíciót tartott az irnokok között és ekkor kiderült a turpisság. A humornak az lett a vége, hogy az ötletes irnokot a hivatalfőnök ma elbocsájtotta állásából.

— **Eulenburg herceg állapota.** Berlín távirat jelenti: Eulenburg herceg ügyvédje ma nyilatkozatot tett közö, melyben megcáfolja azt a hírt, mintha a herceg utra készülne. Az ügyvéd kijelenti, hogy Eulenburg fekvő beteg és nem is gondolhat utazásra.

— **A határ-utcai lakók panasza.** Mai számunkban megirtuk, hogy több határ-utcai háztulajdonos nevében Szabó Imre panaszos levelet intézett hozzánk, amelyben megírja, hogy a határ-utca 8. szám alatt lakó Stern Károly kereskedő már a kora hajnali órákban hangos imádkozásával annyira megzavarja az egész utca éjjeli nyugalomát, hogy a szomszédos házakban aludni sem tudnak. A panaszosok türethetetlennek mondották ezt az éjjeli esendháborítást és a hatóság beavatkozását kérték. Stern Károly ma megjelent szerkesztőségünkben és kijelentette, hogy a panasz teljesen alaptalan. Ő a szomszédok nyugalomát meg nem zavarja, csak szokott ájtatosságát végzi reggelenként, még pedig teljes csendben. Az ellene emelt panasz — mondotta — csak boszu műve. Az ő háza előtt és az utcában rendőrfőnök van és annak soha nem volt panasza az ő ájtatoskodása ellen.

— **Házasság.** Holnap délelőtt tíz órakor az állami anyakönyvvezető előtt házasságot köt Morgenstern Gyula aradi fogorvos Robitsok Gizella kisasszonnyal, Robitsok Samu előkelő tőzsdeügynök kedves leányával.

— **Magyarországon mindenki részeg?** című tegnapi cikkünkre vonatkozólag az aradi alkoholelles „Kitartás” páholy a következők közlésére kért föl bennünket:

A páholy Dóczi dr.-ra, a Good Templar-rend londoni alkoholelles kongresszus kiküldöttjének személyére vonatkozó személyes kitételekre nem reflektál, azt majd Dóczi dr. elvégzi, ha haza jön, de a cikk többi részére a közönség helyes tájékoztatása céljából óhajunk néhány sorral felelni: A kultuszminiszter hivatalos statisztikája már tavaly leköszölte azokat az adatokat, melyeket Dóczi dr. tegyér a londoni kongresszuson is ismertetett. Kesinyes és demagóg taktika tehát nemzeti sérelem gyanánt a fülekbe zokogni egy olyan tényt, amelynek szomorú valósága mellett az ország néptanítói karának 9 tized része hivatalos uton tesz tanúságot. Persze könnyebb a bus harafit játszani és a nemzeti hiúságot még az igazságok árán is legyezgetni, mint szembeszállni egy évszázados ostoba előítélettel és harcot folytatni az alkoholimádók emberpusztító intézményeivel szemben. Hogy Magyarországon isznak-e vagy sem? arra a kérdésre a legutóbbi vasárnap is elég kiáltó választ adott ép Aradon az a 17 munkásasszony, akik a részeg férjek brutalitásai előtt a rendőrségen kerestek menedéket. Vajjon hány elmebeteg, gyilkos bűnöző és más az alkohol által tönkretett magyarra lesz szükség, míg lesznek szivések az antialkoholizmusról beismerni, hogy az nem egy divatos hóbort, hanem komoly orvosság egy súlyos nemzetpusztító veszedelemmel szemben.

— **Malál gyász-szónoklat közben.** Heidelbergi távirat jelenti: Hausert titkos tanácsos temetésén Mehr titkos tanácsos, aki a buosbeszédet mondta, beszéd közben hirtelen megakadt, összeesett. A szerencsétlen embert szélütés érte és nyomban meghalt.

— **Haverda Mária öngyilkos kísérlete.** Szabadkáról táviratozzák: Haverda Mária ma reggel fogságában öngyilkossági kísérletet akart elkövetni, de megakadályozták.

— **Gyújtogató villám.** Ma este kisebbszerű orkán vonult el Csanádpalota felett, mely alkalmat adott a villám leütött és Nagy Anna 9 kereszt buzáját és 7 kereszt árpáját teljesen elégette. Továbbá az ott közelben levő tanyán ütött le, de nem okozott semmi kárt. Csak az épület kissé megrongálódott.

— **Leleplezett aradi lélekkufár.** Temesvárról írják: Csak néhány nap előtt adtak hírt arról, hogy a rendőrség a józsefvárosi pályaudvaron letartóztatott egy leánykereskedőt, aki három ártatlan parasztleányt akar a bűn és remlás fertőjébe taszítani. Tegnap hasonló gonosztevőt sikerült a rendőrségnek leleplezni. **Zsigmond Éva aradi lakos** a leánykereskedő, akiről ki-tűnt, hogy már hosszabb ideje üzletszerűen folytatja az emberárusítást. A józsefvárosi állomáson tegnap feltűnést keltett egy rendkívül csinos leány, aki heves szóváltásba keveredett egy idősebb nőszeméllyel. Mint kiderült, a fiatal leány **Kocsis Julia** tizennyolc éves felirónő, akit a másik nő, **Zsigmond Éva** negyven koronáért el akart adni Versecere egy éjjeli mulatóba. Az ügyeletes rendőrtisztviselő a leány vallomása alapján azonnal letartóztatta a lélekkufár teremtést, aki **Farsang János aradi lakossal** él együtt és akiről megállapították, hogy már évek óta üzi gonosz mesterségét. A fiatal leányt a rendőrség szabadon bocsátotta.

— **A miniszter és a közvetlen kocsi.** Ismeretes a kereskedelmi miniszternek ez év elején hozott ama döntése, melylyel a budapest-csaba-nagyvárad állomások közti közvetlen kocsijáratot május elsejével beszünteti. Ez a miniszteri döntés érzékenyen érintette Békésmegye utazó közönségét, kiknek mozgalmára és érdekeik megóvása végett a közigazgatási bizottság **Dóry Pál** főispán elnöke alatt kimendotta, hogy *feliratot intéz a kereskedelmi miniszterhez ezen közvetlen kocsi visszaállítására érdekében.* A feliratot a közigazgatási bizottság hónapokkal ezelőtt felküldötte a miniszterhez, a válasz azonban sokáig késett, míg végre tegnap megérkezett az ügyben a miniszter döntése. A kereskedelmi miniszter a közigazgatási bizottság kérelmének *csak részben tesz eleget.* Leiratában kijelenti a miniszter, hogy méltányolja azon okokat, melyek a közigazgatási bizottságot a felirat meghozatalára késztették, azonban a közvetlen kocsijáratot *csak a nyári menetrendre hajlandó visszaállítani.* Érdekes a miniszteri leirat indokolása. A miniszter ugyanis kijelenti leiratában, hogy a közigazgatási bizottságnak kérelmét csak azért teljesíti részben, mert ez így lesz a közönség előnyére. A téli időny alatt ugyanis nem eelszerű a közvetlen kocsijárat, mert a kocsik a kikapcsolás folytán teljesen kihűlnének és így épenséggel nem lennének az utazó közönség kényelmére. Másfelől pedig ezen ki és bekapcsolás folytán az utóbbi időben már türethetlenné vált folytonos késések még jobban felszaporodnának.

— **A gyepmester leánya.** A debreceni Arany Bika mulatóban a napokban egy artistanő lépett fel. *„La belle Merode“* nemzetközi énekesnő, aki különösen mezitlábos táncprodukcióival szerezte meg a közönség tetszését. A társulatnál szerepelt **Göndör Aurél**, az ismert nevű kupléénekes is. Megtetszett neki *La belle Merode* és megkérte a kezét. Az eljegyzés a múlt héten Nagykárolyban történt meg a leány szüleinek házában. Mert *La belle Merode* nemzetközi orfeumi énekesnő, táncművésznőt család néven **Marcsán Piroskának hívják és a nagykárolyi gyepmester leánya.**

— **Kivégzés Párisban.** Párisból táviratozzák: Duchemint, akit gyilkosságért halálra ítélték, ma reggel kivégezték. Tíz év óta ez az első kivégzés, melyet Párisban végrehajtottak.

— **Árvaházi ülés.** A városi árvaház igazgató-választmányja péntek délután 5 órakor a városháza tanácstermében ülést tart, melyre a t. tagokat meghívja **Varjassy Lajos** igazg. vál. elnök.

— **Nagy tűz Bécsben.** Bécsből táviratozzák: Ma hajnalban leégett **Stainkö** Henrik rézmű gyára. Oltás közben több tüzőltő súlyosan megsebesült. A kár 200,000 korona.

— **A „lengyel nemes“ kalandja.** Debrecenből írják: **Lovag Bendoszky Rudolf** lakatosmester a napokban **Miskolcra** gyalog jött le Debrecenbe, hogy ott valami alkalmazást találjon. Műhelyekben azonban nem igen kapott munkát s több apró csalások után a lovag ur **Dorogra** tette át főhadiszállását, ahol tényleg sokkal nagyobb eredményeket tudott fölmutatni, mint Debrecenben. A nemes lovag első alkalommal mándjárt azt eszelekedte meg Dorogon, hogy nem valami wendéglőbe megy, ahol gondterhes fejét lehajtsa, hanem a dorogi római katolikus templomba surrant be és éjjeli szállását ott ütötte föl. Amikor a templomszolga észrevette, kilökte a nemes lovagot. Ez a kudarc azonban nem vette el kedvét **Bendoszky Rudolfnak** s mert nagy előszeretettel volt az isten háza iránt, hát újabb manőverének színhelyéül most már a görög katolikus templomot kereste föl. A kántuson bujt el éjnek idején s aztán nagy vakmerőséggel leereszkedett a szószerke s így tartott egy kis terepszemlé. A szószerke gyertyákat csomagolt be s egyéb apró templomi dísz tárgyakat, majd kieszőül feltörte a perselyt s onnan ötven korona készpénzt, egy kis benyilóból pedig egy papi kontórt s egy imakönyvet lopott el. A lovag annak azonban nem volt szerencséje, illetve a lopott imakönyvből nem jól imádkozott, mert a dorogi csendőrség elfogta a templomosztogató lengyel nemes s ma már be is kísérte a debreceni ügyészségre, ahol eredeti nacionálját fogják megállapítani.

— **Megfogta a tiszt kardját.** Debrecenből jelentik: A debreceni harmadik honvédgyalogezred **Székelyhidről**, ahol gyakorlatozott, Debrecen felé tartott. Nagyléta határában oszlopokba állott föl a katonaság és egy domboldalon meneteltek. Az ut nagyon keskeny volt, olyannyira, hogy a katonák is alig fértek el. Ebben a kellemetlen helyzetben egy **Erdélyi Imre** nevű fuvaros kocsijával épen a katonák felé hajtott teljes sebességgel. A honvédek közül többen kiléptek a sorból, mert a kocsi különben elgázolta volna őket. A legény azonban nem sokat törődött ezzel és egyenesen a jobb szárnynak hajtotta a lovát. A század élén álló **Szénássy hadnagy** már nem bírta türtőztetni magát s rászólt a legényre, hogy állítsa meg lovait. Erdélyi azonban nem törődött a figyelmeztetéssel, hanem még nagyobb erővel csapott a lovak közé, amelyek a kocsival együtt örült sebességgel vágattak a katonák sorai közé. A hadnagy erre elment a század mellől, oda állott a kocsihoz s újból figyelmeztette, hogyha nem állítja meg a lovakat, lehúzzák a kocsi-ról. Erdélyi feleselni kezdett a katonatiszt-tel, aki kirántotta a kardját, hogy megkardlapozza a legényt. A fuvaros, látva a veszedelmet, leugrott a kocsi-ról s megmarkolta a tiszt kardját, a melynek éle behatolt a tenyerébe s három középső ujját levágta. A legényt elszállították, Szénássy hadnagy pedig jelentést tett az esetről a debreceni hadkiegészítő parancsnokságnál.

— **Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.** 17

TARKASÁGOK.

Kiseb vidéki lapokban, különösen így nyáron, rengetegül tenyészik a csodabogár. Itt közlünk mutatóban néhányat:

(**Az új plébános.**) Már-már kéjelegettünk a diadal örömeiben — írja egy felvidéki lap — hogy szerény tollunknak sikerült az ádáz ellenséget, ha nem is teljesen leküzdeni, de legalább megfékezni. Örömrünk korai volt. Olvasóink közül alig akad egy is, ki ne emlékezne ama sérelmes esetre, midőn megyés püspökünk ó nagyméltósága néhány év előtt, bár a fényesen megnyilatkozott közóhaj **Hinterröcker Sándorral** kívánta a helybeli plébánosi állást betöltetni, mégis a kisebbségben maradt **Varga Mihályt** erősítette meg plébánosunknak. Sokaknak fájt ezen visszás dolog, mert **Varga Mihály** rossz példát mutat hiveinek. Magatartása kétségessé teszi épelméjűségét, türelmetlen, ideges és a templomban pofozkodik, a hiveket megbotránkoztatva. Egy nála sokkal idősebb embert pofoz föl rendszerint úgy, hogy szegénynek földagad az arca. Lehet-e csodálkozni azután, ha a legények verekednek egymással. Hiszen lelkipásztortól látják a példát s ha kérdőre vonták őket, azzal mentegetőznek: „Hiszen a pap is pofozkodik a templomban.“ A rossz példa ragályosabb a himlőnél és ezért fajultak vissza társadalmi erkölcsünk. Ismételjük, hogy sajnáltuk piacra vinni szennyesünket, de kénytelenek voltunk vele, hátha könnyű rajtunk kegyes főpásztorunk, megyés püspökünk ó nagyméltósága és magához veszi **Varga Mihály** plébános urat, kinek ott lilaszínű kényszerzubbonyt is csináltathat.

(**Kánikulai kritikus.**) A győri szintársulat **Esztergomban** játszik. Az ottani kritikus urak, köztük például **Hesperus** ur, a következő szellemi sziporkákban centralizálják összbenyomásukat:

„Hazugság, hogy nem messze esik az alma a fájától. Ha hegyen áll a fa: az alma távoli völgyekbe gurulhat. Vagy tán **Czakó Mici** a papára ütött? Legkevésbé. A papában tomboló hilaritás, nála melankólika. Az ó modora olyan, mint az éjszaka: mindig sötét. Csak mesterségesen lehet világító: még a nappal fényét is tulragyogja. **Micike** kedves színész nő s azt hisszük: tehetsége még kiaknázhatatlanul fekszik egy-egy pedánsul remek póza alatt. Egy kis bátorság kellene neki, hogy megnyílják a bánya, melyben az ó temperamentuma eltemetve fekszik. Talentumának inkább a tragikai motívumok felelnek meg, mint az operettsituációk idilljei.“

(**Két nagy csapás.**) Egyik zentai laptársunk érzelmes szívű riporterje sok érzéssel akarta megírni azt a bus eseményt, hogy **Fajka** polgártársnak megdöglött — pardon! — meghalt a lova. De előbb agyonrugta **Fajkát**. Nekikanyarította hát a nyári stylust és írta vala a következőket:

Halálos szerencsétlenség. **Fajka Pál**, zentai lakos, a hétfői heti piacon **Kolompár Péter** cigánytól vett egy döglőfélben levő gebét. Midőn otthon kocsi-ba fogta, sehogy sem akart indítani; erre **Fajka** az ostorayéllal kezdte nógatni. A gebe azonban kirugott s úgy hasba rugta **Fajkát**, hogy két napi iszonyu kínlódás után meghalt. A gebe aznap szintén kiadta párját. Így a szerencsétlen özvegyet egyszerre két nagy csapás érte.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Aradiak a Tátrában. Az a nagy érdeklődés, mely az aradi turista egyesület tátrai kirándulása iránt mutatkozik, elismerés azon buzgó tevékenység iránt, amelyvel a turisták, széles látókörű ismerettel, gazdaságos és kényelmes beosztással a kirándulás precíz szervezésére és rendezésére ambicionálják magukat. Az egyesületi működés népszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy ezen programon kívül rendezendő kirándulásra eddig Arad és a szomszéd megyékből huszonnyolcan jelentkeztek. Akik a magastátrai kiránduláson való részvétel gondolatával foglalkoznak, jól teszik, ha hamarosan jelentkeznek, mert a kezelési nehézségek elkerülése és a kirándulók kényelmének biztosítása érdekében negyvennél többet nem vesz fel az egyesület a kirándulásra. Az előkészítési munkálatok sikeres végrehajtása miatt a jelentkezéseket augusztus hó 7-én fogják lezárni. Jelentkezni lehet az egyesületi irodában mindennap délután 5-7 óráig, hol a kirándulásról részletes program is kapható. Részvételi díj a vasuti és összes ellátási és egyéb költségekkel együtt személyenként 115 korona. A kirándulók augusztus hó 14-én este 9 óra 30 perckor induló vonattal fognak elutazni.

(*) Meghívó. Az „Aradvárosi Társaskör“ e hó 10-én d. u. 6 órakor tartja rendkívüli közgyűlését a kör téli helyiségében (Sárosi-utca 1. sz.) melyre a t. tagokat tisztelettel meghívja az elnökség. Targysorozat: 1. Az alapszabályok 5., 8., 11. szakaszainak módosítása.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Uj gazdasági módszer. *Fejérmegyében* Zichy Aladár gróf őrsi és pusztagegri-uradalmaiban uj gazdasági módszert honosítanak meg. Nevezetesen az uradalom az összes termelt gabonáját saját gőzmalmában őrölve adja el és alkalmat nyújt a kisgazdáknak is, hogy ott piaci terméket előállíthassanak.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, augusztus 5.

Készáru: Kínálat, vételkérő kedvező, 6 ezer mm. 5-10 fillérrel olcsóbb. Amerika $\frac{1}{2}$ -el olcsóbb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Dél zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	7.04-7.05	7.00-7.01
Buza 1909. októberre	13.80-13.81	13.71-13.72
Buza 1910. áprilisra	14.00-14.01	13.91-13.92
Rozs 1909. októberre	9.95-9.96	9.87-9.88
Zab 1909. októberre	7.54-7.55	7.55-7.56

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	... ..	619. -
Magyar hitelrészvény	... ..	757.72
Városi villamos vasúti részvény	... ..	273. -

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 5. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400-401 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 140-42 fillérig; fiatal közép páronként 240-280 kilogrammig terjedő súlyban 142-146 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 145-146 fillérig.

Sertéslétszám: augusztus hó 2. napján volt készlet 30461 darab, augusztus 3. napján felhajtott 195 darab, aug. 3. napján elszállított 314 darab, augusztus 4. napjára maradt készletben: 30,342 darab. A hizott sertés üzlet irányzata vevők nyugodt.

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 5. —

Fehér Kereszt szálloda. Grünfeld Izsó Budapest. — Hartig Sándor min. tan. Budapest. — Fischer Gyula dr. rabbi Budapest. — Haltenberg Samu főmérnök Budapest. — Oltman Károly kereskedő Budapest. — Locher Sámuel kereskedő Budapest. — Weisz Mihály utazó Kecskemét. — Ungár Mór utazó Budapest. — Klein Samu kereskedő Budapest. — Krinzer Mihály dr. tiszti ügyész Szolnok. — Csabos Oszkár építész Budapest. — Medima Arthur magánhivatalnok Budapest. — Groszman Lipót utazó Budapest. — Schveier Miksa kereskedő Békéscsaba. — Politzer Jakab dr.-né orvos neje Nagyvárád. — Hammert Adolf jogász Budapest. — Krikler József felügyelő Budapest. — Manve Salamon utazó Budapest. — Incze Kálmán műszaki főtanácsos Budapest. — Kecskeméti Lipót dr. főrabbi Nagyvárád. — Neuman Alfréd utazó Budapest. — Berán Zsigmond terménykereskedő Temesvár. — Vajda Márton Temesvár. — Friedman Manó elnök Temesvár. — Szécsi Lajos titkár Temesvár. — Singer Jakab dr. főrabbi Temesvár.

Központi szálloda. Ritzman Jakab kereskedő Okér. — Gráf József joghallgató Budapest. — Szembach Imre utazó Lugos. — Grünbaum Rasul cégfőnök Temesvár. — Horváth József hivatalnok Budapest. — Szenes Árpád telepkezelő Stancsófalva. — Fozovits Félix kereskedő Varjas. — Nugan Mór kereskedő Budapest. — Deutsch Miklós igazgató Budapest. — Wofeitz Károly utazó Sollingen. — Bauman Ignác ügynök Bécs. — Kovács Ernő utazó Budapest. — Ungár Károly mérnök Budapest. — Perényi Emil dr. főszolgabíró Budapest. — Binnel István utazó Budapest. — Scheffel Béla bankigazgató Budapest. — Farkas Emil dr. ügyvéd Budapest. — Varjassy István főjegyző Petrozsény. — Pásztor Ferenc kjegyző Szigetség. — Kölner Lajos utazó Budapest. — Handel Mór utazó Nagyvárád.

Vass szálloda. Messinger Sámuel utazó Budapest. — Dávidovits Jenő utazó Budapest. — Hantz Emil utazó Budapest.

Pannonia szálloda. Marton Károly utazó Budapest. — Agnean József lelkész Soborsin. — Löwi Májor kereskedő Szabadka. — Blasehek Frigyes utazó Temesvár. — Nagy Vilmos hivatalnok Piski. — Vincze Sarolta magánzónó Kevermes. — Eisner Izidor Temesvár. — Schvarcz Lipót mézszáros Dombegyháza. — Schmidt Antal tanító Pankota. — Kleindl Jakab tanító Pankota. — Friedman Viktor kereskedő Nagykamarás.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. augusztus 6-án, péntek:

1. A cowboy menyasszonya. Színes felvétel. — 2. A bérlő boszúja. Kacagató. — 3. Az élet iskolája Dráma. — 4. Kötel- és kábelgyár Calcutta mellett. Természet felvétel. — 5. Gyermekek villanyszínháza. Színezett kép. — 6. Az elcsábított vámhivatalnok. Nevettető. — 7. Okvetetlenkedő kocsi. Komikus.

8. Az életjáradék.

Vig jelenet. Irta: Georges Numés Előadják: Numés ur és Harnold asszony a párisi Varietés- és Trévilles ur és Delphire Renot asszony a Réjanne színház tagjai.

Előadások este fél 7 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Folyó hó 10 és 11-én kedden és szerdán

a m. kir. szegedi 5. honvéd gyalogezred zenekara Fichtner Sándor karmester vezetésével

a Gambrinus 2853 sör sarnokban hangversenyez.

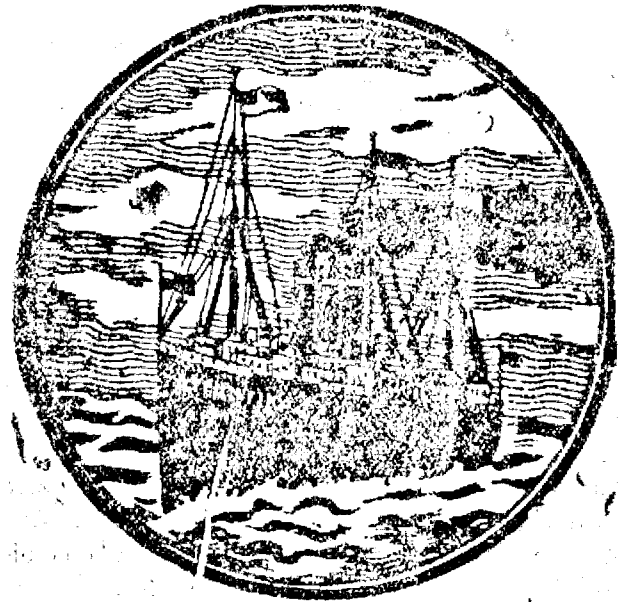
Naponta többször
frissen pörkölt kávé

fűszer és illatszert KÁROS
SZAGÁTÓL mentesen
Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatalnál
kapható.

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrásy-tér 20. Fischer Eliz-palota.
Városi és megyei telefon 609.

89-1909. kjsz.

Árverési hirdetmény.

Néhai Spitzer Ignác, volt aradi lakos hagyatékához tartozó

kb. 850 mm. buza,
" 350 " árpa,
" 30 " rozs,
" 100 " zab

kb. 54 cat. hold kukorica termés (harmados)
" 12 " " répatermés (harmados)

továbbá az összes élő s holt felszerelés, takarmány, szalma és trágyakészlet 1909. évi augusztus hó 7-ik napján reggel 7 órakor a helyszínén Rendetlen díj 1. szám alatt közbenjöttöm mellett megtartandó nyilvános árverésen aladatni fog.

Arad, 1909. augusztus 4-én.

Beles János,

2841

kir. közjegyző.

9531-1909. sz.

Hirdetmény.

A gyalogutak gondozásáról alkotott 12757-403/1884. számú szabályrendelet 5. §-a értelmében felhívom a ház- és telek tulajdonosokat, folyó hó 15-től szeptember 15-ig házuk, illetve telkük előtt az asfalt burkolattal ellátott gyalogutat mindennap délután 1 és 2 óra között, a másféle burkolattal ellátott gyalogutat este 7 és 8 óra között meglocsoltassák, mert ennek elmulasztása esetén az említett szabályrendelet alapján szigorúan büntetetté fognak.

Arad, 1909. évi május hó 5-én.

Sarlot,
főkapitány.

Ujítás.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy
80.000 kötetes kölcsönkönyvtáram

kiegészítésül

ujdonsági osztályt

létesítettem, melyet olyképen vezeték, hogy
ezentul minden ujdonságot 15—25 példányban bocsátok az olvasó közönség rendelkezésére.
Céлом, hogy ezáltal a legmesszebb menő igényeknek is eleget tehessek.

Ez új osztály létesítésével lehetővé tettem azt, hogy azok olvasási igényei is teljes mértékben fognak kielégítést nyerni, kik csupán ujdonságok olvasására szorítkoznak.

Az egy-két hónap múlva forgalomból kikerülő ujdonságokat, amelyeket ugyis bekötetlen állapotban adok Olvasásra, megvételre mélyen leszállított árral bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére.

Ugyanezen ujítást

zenemű-kölcsönző intézetemre is kiterjesztettem.

Egyben van szerencsém üzletem

papír- és írószer

részét a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlani. Azáltal, hogy a legelőkelőbb gyárral létesítettem közvetlen összeköttetést, — papírkereskedő sem **irodák és hivatalok részére legelőnyösebb beszerzési forrást képez.**

Levél- és írópapirok, írószerek, írógépkellékek, üzleti könyvek, u. m. i. strazzák, másolókönyvek és irodai felszerelések gyári raktára. Különlegességek irodai cikkekben.

Névjegyek és levélpapirok a legmodernebb és legtisztább kivitelben kaphatók. Képes levelező lapok nagyban és kicsinyben. Minden könyv és zenemű-ujdonság raktáron. Nagy választéku antiquarium. Divatlapok és folyóiratok előfizetése.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedő

ARADON, Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz-palota.)

Telefon szám 885.

Parket viasz és pasta
tükörfényes parket nyéréséhez.

MOLYOK ELLEN

LEGBIZTOSABB SZER A

VOJTEK ÉS WEISZ-FÉLE

ÉVEK ÓTA KIPRÓBÁLT

MOLYPUSZTÍTÓ

.50, 1.—, 2.— KORONÁS
EREDETI DOBOZOKBAN.

LEGUJABB FRANCIA ILLATSZER UJDONSÁGOK, HÖLGYPOROK, SZAPPANOK, FOGPOROK, FOGCREMEK, FOGVIZEK, FOGKEFÉK, !!!! SZIVACSONK, stb. NAGY RAKTÁRA. !!!!

Tyúkszemétől

mindenkül megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ára egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Láb és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik, ha az izzadó részeket „Peppo“-val ecseteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskáknak még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. — Egy üveg ára 70 fillér.

Hajvesztő

„Depillor“. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ára utasítással együtt 1 korona.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi ovszer a „NITER“, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Kramarovich József

börönd- és bördíszműáru üzlet
ARAD, SZABADSÁG TÉR 3. SZ.
Saját készítményű bördöndök mindenféle kivitelben, úgy kicsinybeni és nagyban eladás. Női kiegészítők a legfinomabbtól a legolcsóbbig, továbbá pénz, dohány, belsőtárcák, iskolatáskák dus választékban. Javításokat juttanyos áron eszközölöm.
1814

APRO HIRDETÉSEK.

Szöke 25. — Tisztességes.
— Gyermektelen özvegy. —
G. L.

jeligékre levél van a kiadóban.

Jó bizonyítványokkal

rendelkező volt gazdatiszt raktárnoki vagy ehhez hasonló állást keres. Leveleket „Megbízható” poste restante. 2851

Vidéki szülők figyelmébe!

Közel a Lyceumhoz szívesen elvállalok két vagy három kis deákot teljes ellátásra, kényelmes lakás, zongora használat, figyelmes gondozás. Szíves megkeresések M. J. Damjanics-utca 14. 2847

Egy 11 éve fennálló

borjelyűlet, biztos megélhetést nyújt, olc ón eladó. Cím a kiadóban. 2849

3 szoba butor eladó.

Bővebbet Varjassy-u 87. sz. 2848

Két szobás utcai,

esetleg egy utcai és egy udvari szobából álló különbejáratu lakás és hozzátartozókkal november 1-re kerestetik. Sürgős ajánlatok „Lakás” jeligére kéretnek a kiadóhivatalba. 2848

Jég

vasuti szállítását a közeli vidékre elvállalja: Jégtelep, Petőfi-utca 7/a. sz. Telefon 199. 1292

Társul keresek

egy bányatelepi községben 40.000 korona forgalmu vegyes üzlethez, egy rőfőben teljesen jártas keresztény kereskedőt, kb. 25—30 évesig, ki a magyar, német és román nyelvet teljesen bírja és legalább 10.000 korona tőkével rendelkezik. Vevőkörrel biztosítva. Komoly leveleket a kiadóhivatal továbbít. 2589

Kiadó lakás.

Egy utcai lakás az első emeleten (2 szoba, fülke és hozzátartozókkal) november 1-re kiadó, az Attila-tér 4. sz. házban. 2832

Eladó

egy zöld beszélő papagály. Cím: Guntz Antal, Zsigmondháza 52. 2833

Fiatalemler,

ki 7—8 középiskolát végzett, gyógyszerész gyakornokul felvétetik. Román nyelv értése előny. Krebsz gyógyszerész, Arad. 2828

Modern kölcsöntárunkba

érkezett újdonságok: Móríz Zs. Hét krajcár. Felicitas Rose: Heideschulmeister, Zobeltitz: Die Körbe des Herrn von Wildenberg, Ingusz I. Fia Arad, Andrassy-tér 16. 178

Szülők figyelmébe!

Három-négy középiskolai tanulót teljes ellátásra elfogad s tanulmányaikra felügyel, zűkség esetén segít állami el. iskolai igazgató. Gizella-utca 10. sz. 2827

Keresetük

3—4 szobás, modern, földszintes lakás vagy magánlak mellékhelyiségekkel és fürdőszobával a belváros közelében. Ajánlatok Kosuth-utca 6. szám alá kéretnek. 2826

Képkjárúsítás

Raktáromban felhalmozott több ezer művészi képet hellogravurált, fény, olaj és szinnyomatot valamint a most alkalmi vétel folytán birtokomba jutott **művészirézmetzeteket** mélyen leszállított áron **kiárusítom. Bloch H** papírkereskedése Arad, Andrassy-tér Salac-u. sarok. 1215

Egy jóírású fiatalember

azonnali belépésre ideiglenes alkalmazást nyerhet. Bővebbet a kiadóban.

Keresek

egy feltétlen tisztességes idősebb asszonyt, avagy leányt, mindenesnek két tagu családhoz. Jó bánásmód biztosítva. Jelentkezhetni a lap kiadóhivatalában.

Újdonságok kölcsönzésre!

Schaw Bernard: Die törichte Heirat, Lindau: Der Held Tages, Felicitas Rose: Heideschulmeister Uwe Karsten, Stratz: Die armen Reichen, Schlicht: Officiere a. d., Stilgebauer: Der Eroberer, Schnitzler: Dämmerseelen, Heer: Laubgewind, Ballestreum: MáriaSchnee, Bartsch: Vom sterbenden Rokoko. Kaphatók Kerpel Izsó kölcsönkönyvtárában, Aradon. 282

Pályázati hirdetés.

Az aradmegyei közkórháznál 1909—10. évre szükséglenő légszeszgyári pirszén, ugyszintén az 1910. évre szükséglenő liszt, dara, árpakása, rizs és köleskása, bab, boró és lencse főzelék, valamint a kenyér, sütemény szállításának biztosítására pályázatot hirdetek.

A pályázati feltételek a kórház irodai helyiségében a rendszer hivatalos órák alatt megtudhatók.

Pályázók tartoznak ajánlatukat 1 kor. bélyeggel ellátva zárt borítékban, biztosíték nélkül az aradmegyei közkórház igazgatóságához címezve f. évi augusztus hó 30-ig benyújtani.

2845

Kórházi igazgatóság.

Pénzkölcsönöket jelzálogra, váltóra és tisztviselők részére

legelőnyösebb feltételek mellett
rövid idő alatt 2049

kieszközöl

Rónai Ödön

bankbizományi irodája
Arad, Kölcsey-utca 3. sz.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazotti

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyári
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tűzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közégeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros viz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egység s csavarok és a legjobb minőségű belülgumirozott kendercsövek a legolcsóbb árban

Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

m. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz

Engelhardt-féle

Chassalla Sandalok

hölygyek, urak és gyermekek

részére 2095

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában

kaphatók.

Alkalmi vételek

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra és ékszeraktára

Deutsch Izidor

órás és ékszerész 2701

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcserélhetnek TELEFON 438. TELEFON 438.

V. 2824/16. 1906. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság fenti számú végzése által Aradi gör. kel. rom. egyház végrehajtató javára 210 kor. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság felül foglalt és 645 koronára becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínen, vagyis Aradon, Boczkó utca 8. sz. a. leendő eszközlésére 1909. évi augusztus hó 14-ik napján délután 5 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1909. évi július hó 31 napján.

Török Dénes,

2846. kir. bírósági végrehajtó.